

AGRIBUSINESS BULLETIN

ပဲပုပ်

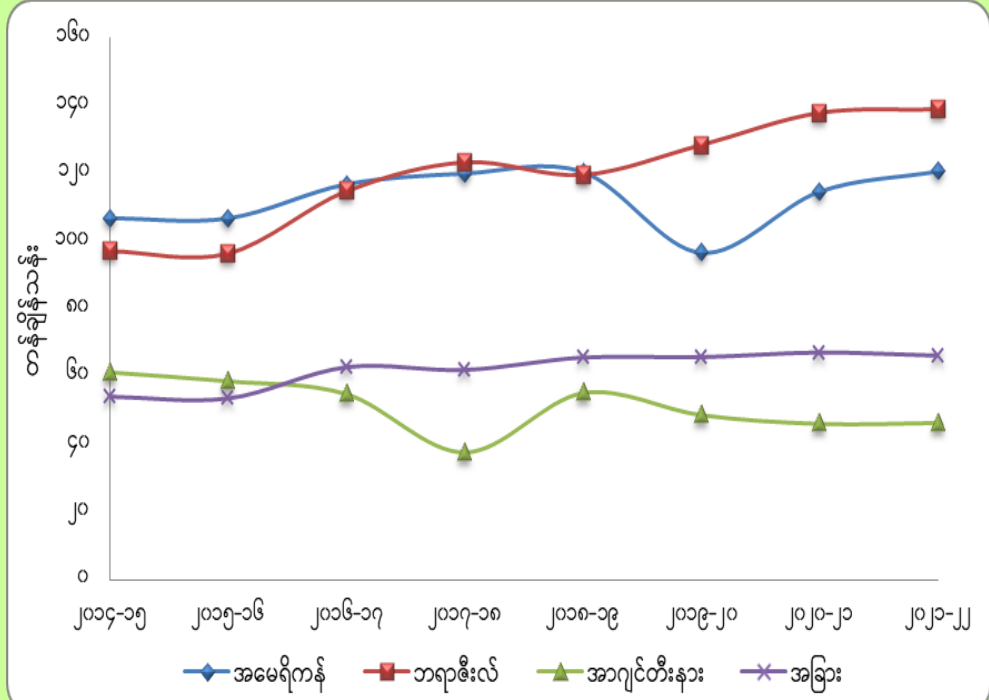

Vol (3), Jan, 2023

(က) ကမ္ဘာ့ပဲပုပ် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုနှင့်သုံးစွဲမှု

၁။ ပဲပုပ်သည် ဆီထွက်သီးနှံများအနက် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုအများဆုံး သီးနှံတစ်ခုဖြစ်သည့်အပြင် ကမ္ဘာ့အရေးကြီးဆုံးသီးနှံ (၁၀) မျိုးတွင်လည်း ပါဝင်ပါသည်။ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းတွင် ပဲပုပ်စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်သောနိုင်ငံပေါင်း (၁၀၄) နိုင်ငံထိရှိပြီး နှစ်စဉ် တန်ချိန် (၃၄၈.၇) သန်းကျော် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ပါသည်။ အမေရိကန်၊ ဘရာဇီးလ်နှင့် အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံတို့သည် ပဲပုပ် အဓိက ထုတ်လုပ်သောနိုင်ငံများဖြစ်ပြီး ကမ္ဘာ့စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်မှု၏ (၈၀) ရာခိုင်နှုန်းခန့် ရှိပါသည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံသည် နှစ်စဉ် တန်ချိန် (၁၂၃.၇) သန်းထုတ်လုပ်လျက်ရှိပြီး ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံသည် ပဲပုပ်တန်ချိန် (၁၁၇.၉) သန်းဖြင့် ဒုတိယထုတ်လုပ်မှု အများဆုံး နိုင်ငံအဖြစ် ရပ်တည်လျက်ရှိပါသည်။ အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံသည် ပဲပုပ်တန်ချိန် (၃၇.၈) သန်းကျော် နှစ်စဉ်ထုတ်လုပ်နိုင်သဖြင့် တတိယထုတ်လုပ်မှု အများဆုံးနိုင်ငံဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ တန်ချိန် (၁၇၀,၀၀၀) ကျော် နှစ်စဉ် ထုတ်လုပ်နိုင်သည့်အတွက် ကမ္ဘာ့အဆင့် (၂၉) တွင် ရပ်တည်လျက်ရှိပါသည်။ (Atlas.big, ၂၀၂၂)

၂။ နှစ်အလိုက် ပဲပုပ်စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုအချက်အလက်များအရ အမေရိကန်နိုင်ငံသည် ၂၀၁၉-၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်မှု များစွာကျဆင်းခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရပြီး အကြောင်းအရင်းမှာ ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း စတင်ဖြစ်ပွားခဲ့သော တရုတ်- အမေရိကန် ကုန်သွယ်မှုစစ်ပွဲကြောင့် တရုတ်နိုင်ငံမှ အမေရိကန်၏ ပဲပုပ်တင်သွင်းမှုကို ကန့်သတ်ခဲ့ပြီး ဘရာဇီးလ် ပဲပုပ်များကို ပိုမိုတင်သွင်းခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းစစ်ပွဲကြောင့် အမေရိကန်မှ ပဲပုပ်စိုက်တောင်သူများ၏ အဓိကအားထားရာ တရုတ် ဈေးကွက်မရှိတော့သည့်အတွက် ၂၀၁၉-၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် စိုက်ပျိုးဧရိယာများကို လျှော့ချခဲ့ပါသည်။ ၎င်းအပြင် ပဲပုပ်အဓိကစိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်သော Midwest ဒေသများတွင် ပဲပုပ်စတင်စိုက်ပျိုးသည့် နွေရာသီကာလများအတွင်း မိုးရွာသွန်းမှုများ များပြားခဲ့ခြင်း၊ ရေနစ်မြုပ်ခြင်း စသည်တို့ကြောင့် ပဲပုပ်အထွက်နှုန်းများလည်း ကျဆင်းခဲ့သည့်အတွက် ယခင်နှစ်များနှင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက ပဲပုပ် ထွက်ရှိမှုမှာ သိသိသာသာ လျော့ကျခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါနှစ်တွင် အမေရိကန်နိုင်ငံနှင့် ပဲပုပ်စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု ပြိုင်ဘက် ဖြစ်သော ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံသည် ယခင်နှစ်ထက် ထုတ်လုပ်မှု ပိုမို တိုးတက်ခဲ့ကာ ကမ္ဘာ့ပဲပုပ်စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုနှင့်ကုန်သွယ်မှုကဏ္ဍ ကို ဦးဆောင်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း ဖြစ်ပွားခဲ့ သော တရုတ်နှင့်အမေရိကန်တို့၏ ကုန်သွယ်မှုစစ်ပွဲကြောင့် တရုတ်နိုင်ငံသည် ပဲပုပ်တင်သွင်းရန် ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံကို အဓိက အားထားရမည့် အခြေအနေကြောင့် ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံသည် ပဲပုပ် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုကို တိုးမြှင့်ခဲ့သည့်အတွက် ၂၀၁၉-၂၀၂၀ ခုနှစ် အတွင်း ဘရာဇီးလ်၏ ပဲပုပ်ထုတ်လုပ်မှုသည် သိသိသာသာ မြင့်တက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံမှာမူ စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်မှုကွာခြားချက် ကျဉ်းမြောင်းပြီး ထွက်ရှိမှုပမာဏမှာ ညီမျှပါသည်။ (ပုံ-၁) (နောက်ဆက်တွဲ-က) (American Farm

ပုံ (၁) နှစ်အလိုက် ပဲပုပ်စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု အများဆုံးနိုင်ငံများ၏ စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်မှု အခြေအနေ (statista, ၂၀၂၂)

Bureau Foundation, ၂၀၁၉)

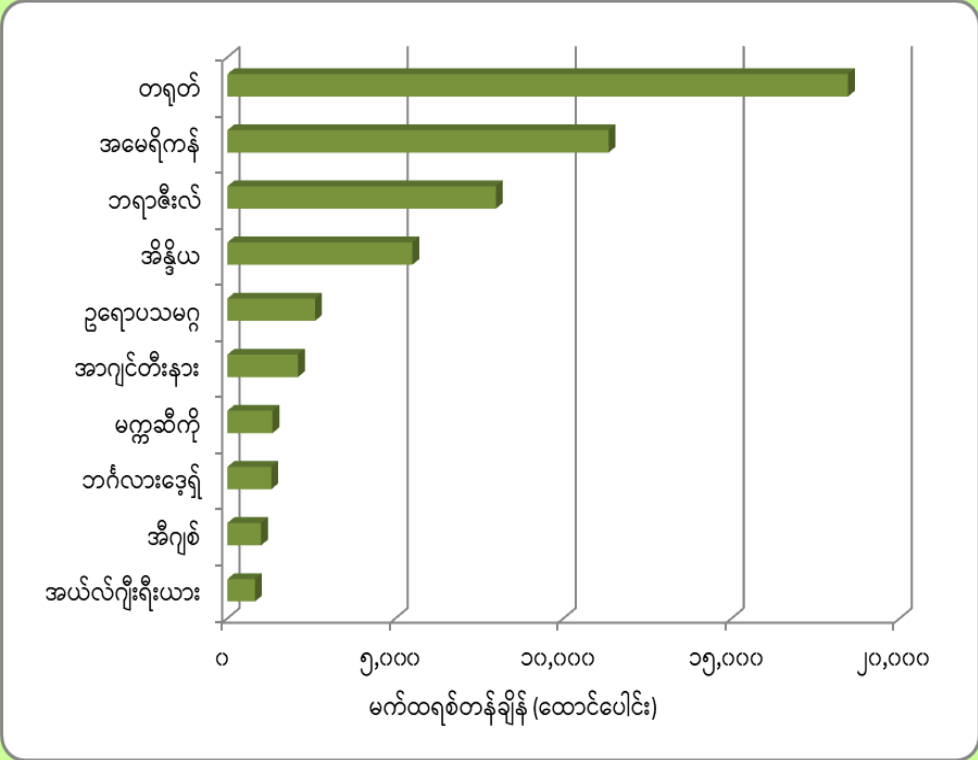
၃။ ပဲပုပ်သည် အာဟာရဓာတ်ပေါကြွယ်ဝစွာ ပါဝင်သောသီးနှံတစ်ခုဖြစ်ပြီး မျိုးပေါ်မူတည်၍ အာဟာရဓာတ်ပါဝင်မှု ရာခိုင်နှုန်းများ ကွဲပြားနိုင်သော်လည်း ပျမ်းမျှအားဖြင့် အသားဓာတ်ပါဝင်မှု (၃၆) ရာခိုင်နှုန်း၊ ဆီပါဝင်မှု (၂၀) ရာခိုင်နှုန်း၊ ကာဗိုဟိုက်ဒရိတ် (၃၀) ရာခိုင်နှုန်း၊ ရေပါဝင်မှု (၉) ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ပြာဓာတ်ပါဝင်မှု (၅) ရာခိုင်နှုန်းတို့ အသီးသီးပါဝင်ပါသည်။ ပဲပုပ်ကို အဓိကအားဖြင့် လူသားတို့စားသုံးရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ တိရစ္ဆာန်စာအတွက်လည်းကောင်း၊ စက်ရုံသုံးအတွက်လည်းကောင်း ရည်ရွယ်ပြီး

စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ကြပါသည်။ ပဲပုပ်သည် လူသားတို့အတွက် အသားဓာတ်ကြွယ်ဝသော အစားအစာဖြစ်သောကြောင့် အသားလွတ် စားသုံးသူများ၊ အသားကိုလျှော့၍ စားသုံးချင်သူများအတွက် စားသုံးသင့်သော အစားအစာတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ပဲပုပ်တွင် ပါဝင်သော အသားဓာတ်သည် မီးအပူဒဏ်ကို ခံနိုင်ရည်ရှိသောကြောင့် ၎င်းမှဆင့်ကဲထုတ်လုပ်သော တို့ဟူး၊ ပဲနို့ စသည်တို့တွင်လည်း အသားဓာတ် ကြွယ်ဝစွာ ပါဝင်ဆဲဖြစ်ပါသည်။

၄။ ပဲပုပ်ထုတ်လုပ်မှု၏ (၇၇) ရာခိုင်နှုန်းခန့်ကို တိရစ္ဆာန်စာအဖြစ် အသုံးပြုကြပြီး (၁၉.၂) ရာခိုင်နှုန်းခန့်ကို လူသားများအတွက် အစားအစာထုတ်လုပ်ရန်အသုံးပြုကာ ကျန် (၃.၈) ရာခိုင်နှုန်းခန့်ကို စက်ရုံသုံးအဖြစ် အသုံးပြုကြပါသည်။ တိရစ္ဆာန်စာအသုံးပြုမှု တွင် စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှု၏ (၃၇) ရာခိုင်နှုန်းကို ကြက်မွေးမြူရေး၊ (၂၀.၂) ရာခိုင်နှုန်းကို ဝက်မွေးမြူရေး၊ (၅.၆) ရာခိုင်နှုန်းကို ရေထွက်လုပ်ငန်းတို့တွင် အသီးသီး အသုံးပြုပါသည်။ စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှု၏ (၁၃.၂) ရာခိုင်နှုန်းကို ပဲပုပ်ဆီထုတ်လုပ်ခြင်း၊ (၂.၈) ရာခိုင်နှုန်းခန့်ကို biodiesel ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ (၂.၆) ရာခိုင်နှုန်းကို တို့ဟူးထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် (၂.၁) ရာခိုင်နှုန်းကို ပဲနို့ထုတ်လုပ်ခြင်းတို့ တွင် အသုံးပြုလျက်ရှိကြပါသည်။ (FCRN, USDA, ၂၀၂၁)

၅။ ပဲပုပ်ကို အဓိကစားသုံးသောနိုင်ငံမှာ တရုတ်နိုင်ငံဖြစ်ပြီး နှစ်စဉ် (၆၄) ရာခိုင်နှုန်းခန့်ကို အမေရိကန်၊ ဘရာဇီးလ်၊ အာဂျင်တီးနား နိုင်ငံတို့မှ တင်သွင်းနေရပါသည်။ ထို့အပြင် အမေရိကန်၊ ဘရာဇီးလ်နှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့သည်လည်း ပဲပုပ်စားသုံးမှုများသော နိုင်ငံများ ဖြစ်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၏ ပဲပုပ်စားသောက်မှုနှုန်း မြင့်မားနေခြင်းမှာ တရုတ်လူမျိုးတို့သည် ပဲပုပ်ကို စားသောက်မှုမလေ့ထုံးစံများအရ စားသုံးခြင်းသာမက ဘာသာရေးဆိုင်ရာပွဲများတွင်ပါ ထည့်သွင်းအသုံးပြုကြခြင်းနှင့် တိရစ္ဆာန်စာ ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍများတွင်လည်း (၈၅) ရာခိုင်နှုန်းခန့် အသုံးပြုကြခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ (china dialogue, 2021)

၆။ တရုတ်နိုင်ငံသည် ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ပဲပုပ်သုံးစွဲမှုမက်ထရစ် တန်ချိန် (၁၈.၄၆) သန်းဖြင့် ကမ္ဘာ့ပဲပုပ်သုံးစွဲမှု အများဆုံးနိုင်ငံဖြစ်ခဲ့ ပါသည်။ ပဲပုပ်ထုတ်လုပ်မှု ထိပ်တန်းနိုင်ငံဖြစ်သော အမေရိကန် နိုင်ငံသည် ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် မက်ထရစ်တန်ချိန် (၁၁.၃၄) သန်း သုံးစွဲခဲ့သဖြင့် ကမ္ဘာ့ပဲပုပ်သုံးစွဲမှု ဒုတိယအများဆုံးနိုင်ငံအဖြစ် ရပ်တည်ခဲ့ပါသည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံသည် ပဲပုပ်စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ် မှု၏ (၇၀) ရာခိုင်နှုန်းခန့်ကို တိရစ္ဆာန်စာထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်း အတွက် အသုံးပြုနေပြီး တိရစ္ဆာန်စာပဲပုပ်ကို ကြက်မွေးမြူရေး လုပ်ငန်းတွင် ပိုမိုသုံးစွဲကြပါသည်။ ထို့ပြင် ပဲပုပ်ကိုဆီအဖြစ် သုံးစွဲ မှုတွင်လည်း အမေရိကန်နိုင်ငံသည် ဒုတိယသုံးစွဲမှု အများဆုံးနိုင်ငံ ဖြစ်ပါသည်။ (ပုံ-၂)

ပုံ (၂) ၂၀၂၁ ခုနှစ်အတွင်း နိုင်ငံအလိုက် ပဲပုပ်စားသုံးမှု အခြေအနေ (Statista, ၂၀၂၂)

(ခ) ကမ္ဘာ့ပဲပုပ်ကုန်သွယ်မှု

၇။ ပဲပုပ်စေ့ကုန်သွယ်မှုအတွက် သတ်မှတ်ထားသော HS Code မှာ ၁၂၀၁၀၀ ဖြစ်ပြီး ကုန်စည်အမည်ဖော်ပြချက်မှာ Soya beans; whether or not broken ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၏ ပဲပုပ်စုစုပေါင်းတင်ပို့မှုသည် မက်ထရစ်တန်ချိန် (၁၅၉.၆) သန်း၊ တန်ဖိုးအား ဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၇၆.၇) ဘီလီယံရှိခဲ့ပြီး ပဲပုပ်တင်ပို့သော နိုင်ငံပေါင်း (၇၉) နိုင်ငံရှိခဲ့ပါသည်။ အဓိကတင်ပို့သောနိုင်ငံများမှာ ဘရာဇီးလ်၊ အမေရိကန်၊ ပါရာဂွေး၊ ကနေဒါနှင့် အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံတို့ဖြစ်ပြီး အဆိုပါ (၅) နိုင်ငံ၏ တင်ပို့မှုပမာဏသည် ကမ္ဘာ့တင်ပို့မှု ၏ (၉၇) ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် တင်ပို့မှုတန်ချိန် (၂၉၀၉.၅) တန်ကျော်၊ အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၁.၇၆) သန်း ကမ္ဘာ့ အဆင့် (၃၇) တွင် ရပ်တည်လျက်ရှိပြီး အိန္ဒိယ၊ ထိုင်း၊ စင်ကာပူ၊ အစ္စရေးနှင့် အမေရိကန်စသည့်နိုင်ငံများသို့ တင်ပို့ပါသည်။ (WITS, world bank, ၂၀၂၂)

၈။ ပဲပုပ်ဆီကုန်သွယ်မှုအတွက် သတ်မှတ်ထားသော HS Code မှာ ၁၅၀၇၉၀ ဖြစ်ပြီး ကုန်စည်အမည်ဖော်ပြချက်မှာ Vegetable oils; soya-bean oil and its fractions, other than crude, whether or not refined, but not chemically modified

ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၏ ပဲပုပ်ဆီ စုစုပေါင်းတင်ပို့မှုသည် မက်ထရစ်တန်ချိန် (၁.၆၇) သန်း၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၂.၆) ဘီလီယံ ရှိခဲ့ပြီး တင်ပို့သော နိုင်ငံပေါင်း (၆၅) နိုင်ငံရှိခဲ့ပါသည်။ အဓိကတင်ပို့သောနိုင်ငံများမှာ ဥရောပသမဂ္ဂ၊ နယ်သာလန်၊ ဘရာဇီးလ်၊ အာဂျင်တီးနား၊ ကနေဒါတို့ ဖြစ်ကြပြီး အဆိုပါနိုင်ငံများ၏ တင်ပို့မှုတန်ဖိုးသည် ကမ္ဘာ့တင်ပို့မှုတန်ဖိုး၏ (၅၄) ရာခိုင်နှုန်း ခန့်ရှိခဲ့ပါသည်။ အာဆီယံနိုင်ငံဖြစ်သော မလေးရှားနိုင်ငံသည် ပဲပုပ်ဆီတင်ပို့မှု အများဆုံး (၈) နိုင်ငံတွင် ပါဝင်ခဲ့ပြီး ကမ္ဘာ့တင်ပို့မှု၏ (၆) ရာခိုင်နှုန်းခန့်ကို တင်ပို့ခဲ့ပါသည်။ (WITS, world bank, ၂၀၂၂)

၉။ ပဲပုပ်ဖတ်ကုန်သွယ်မှုအတွက် သတ်မှတ်ထားသော HS Code မှာ ၂၃၀၄၀၀ ဖြစ်ပြီး ကုန်စည်အမည်ဖော်ပြချက်မှာ Oil-cake and other solid residues; whether or not ground or in the form of pellets resulting from the extraction of soya-bean ဖြစ်ပါသည်။ ဓာတုဒြပ်ပေါင်းဖြင့် ဖျော်ထုတ်သည့်စနစ် (solvent-type) ဖြင့် ထုတ်ယူ၍ ရရှိသော ပဲပုပ်မှုန့်ကုန်သွယ်မှုအတွက် HS Code မှာ ၂၃၀၄၀၀၃၀ ဖြစ်ပြီး ကုန်စည်အမည်ဖော်ပြချက်မှာ Meal of soyabean, solvent extracted (defatted) ဖြစ်ပါသည်။ လွန်သွားဖြင့်ကြိတ်သောစနစ် (expeller-type) ဖြင့် ထုတ်ယူရရှိသော ပဲပုပ်ဖတ် နှင့် ပဲပုပ်ကြိတ်ဖတ်အမှုန့်ကုန်သွယ်မှုအတွက် HS Code မှာ ၂၃၀၄၀၀၁၀ ဖြစ်ပြီး ကုန်စည်အမည်ဖော်ပြချက်မှာ Oil-cake and oil-cake meal of soyabean, expeller variety ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၏ ပဲပုပ်ဖတ်စုစုပေါင်းတင်ပို့မှုသည် မက်ထရစ်တန်ချိန် (၆၁.၁၄) သန်း၊ အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၂၇.၅၇) ဘီလီယံရှိခဲ့ပြီး တင်ပို့သောနိုင်ငံပေါင်း (၇၈) ရှိခဲ့ပါသည်။ အဓိကတင်ပို့သောနိုင်ငံများမှာ အာဂျင်တီးနား၊ ဘရာဇီးလ်၊ အမေရိကန်၊ နယ်သာလန်နှင့် ပါရာဂွေးနိုင်ငံတို့ဖြစ်ပြီး အဆိုပါ (၅) နိုင်ငံ၏ တင်ပို့မှုသည် စုစုပေါင်းတင်ပို့မှုပမာဏ၏ (၈၀) ရာခိုင်နှုန်းခန့် ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ပဲပုပ်ဖတ်တင်ပို့သော (၇၈) နိုင်ငံစာရင်းတွင် ကမ္ဘာ့အဆင့် (၇၂) ဖြင့်ပါဝင်နေပြီး တင်ပို့မှုပမာဏအနေဖြင့် (၂၄) တန် တင်ပို့ခဲ့ပြီး အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၁၂,၄၈၀) ကျော်ရှိခဲ့ပါသည်။ (WITS, world bank, ၂၀၂၂)

၁၀။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၌ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ပဲပုပ်စေ့တင်သွင်းသော နိုင်ငံပေါင်း (၁၀၄) နိုင်ငံရှိခဲ့ပြီး တင်သွင်းမှုပမာဏမှာ တန်ချိန် (၁၅၃.၄) သန်း၊ အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၉၁.၅) ဘီလီယံကျော် ဖြစ်ပါသည်။ အဓိကတင်သွင်းသောနိုင်ငံများမှာ တရုတ်၊ ဥရောပသမဂ္ဂ၊ အာဂျင်တီးနား၊ မက္ကဆီကိုနှင့် နယ်သာလန်တို့ဖြစ်ပြီး တင်သွင်းမှုတန်ဖိုးအနေဖြင့် ကမ္ဘာ့တင်သွင်းမှု၏ (၇၅) ရာခိုင်နှုန်းရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ပဲပုပ်စေ့တင်သွင်းမှုတန်ချိန် (၁၆၄၁၉.၇) တန်၊ အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၉.၈) သန်းခန့် ဝယ်ယူတင်သွင်းခဲ့ရာသဖြင့် ကမ္ဘာ့အဆင့် (၅၄) ၌ ရောက်ရှိနေပြီး အမေရိကန်၊ ကနေဒါနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့မှ အဓိကအားထား တင်သွင်းနေရပါသည်။ (WITS, world bank, ၂၀၂၂)

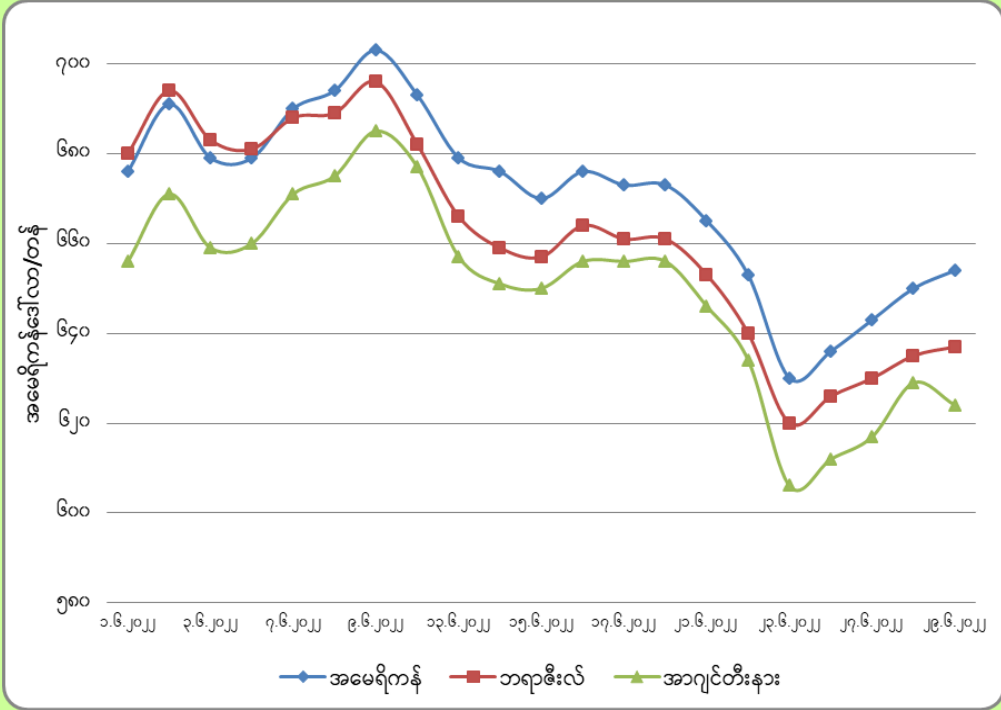
၁၁။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၌ ပဲပုပ်ဆီတင်သွင်းသော နိုင်ငံပေါင်း (၁၀၃) နိုင်ငံရှိခဲ့ပြီး စုစုပေါင်းတင်သွင်းမှု ပမာဏအနေဖြင့် မက်ထရစ်တန်ချိန် (၁.၄) သန်း၊ အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၂) ဘီလီယံခန့် တင်သွင်းခဲ့ရပါသည်။ အဓိကတင်သွင်းသောနိုင်ငံများမှာ အိန္ဒိယ၊ ချီလီ၊ အမေရိကန်၊ ယူကေနှင့် ဟောင်ကောင်နိုင်ငံတို့ဖြစ်ပြီး အဆိုပါနိုင်ငံများ၏ တင်သွင်းမှုပမာဏသည် ကမ္ဘာ့တင်သွင်းမှု၏ (၅၅) ရာခိုင်နှုန်းပါသည်။ အာဆီယံ ဒေသတွင်းနိုင်ငံများဖြစ်သော ဖိလစ်ပိုင်နှင့် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတို့သည် ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်သို့ (၃.၄) ရာခိုင်နှုန်းနှင့် (၂.၆) ရာခိုင်နှုန်းအသီးသီး တင်သွင်းခဲ့သည့်အတွက် ကမ္ဘာ့အဆင့် (၇) နှင့် အဆင့် (၁၀) အဖြစ် ရပ်တည်လျက်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ပဲပုပ်ဆီ မက်ထရစ် တန်ချိန် (၁၀၅၃.၄) တန်၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၁.၄၈) သန်းကို ထိုင်း၊ မလေးရှား၊ အိန္ဒိယနှင့် တရုတ်နိုင်ငံတို့မှ တင်သွင်းခဲ့ရာသည့်အတွက် ကမ္ဘာ့အဆင့် (၆၅) အဖြစ် ရပ်တည်ခဲ့ပါသည်။ (WITS, world bank, ၂၀၂၂)

၁၂။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၌ ပဲပုပ်ဖတ်တင်သွင်းသော နိုင်ငံပေါင်း (၉၉) နိုင်ငံရှိခဲ့ပြီး စုစုပေါင်းတင်သွင်းမှု ပမာဏအနေဖြင့် မက်ထရစ်တန်ချိန် (၄၆.၇) သန်း၊ အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၃၃.၂) ဘီလီယံကျော် တင်သွင်းခဲ့ရပါသည်။ အဓိကတင်သွင်းသောနိုင်ငံများမှာ ဥရောပသမဂ္ဂ၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ ပြင်သစ်၊ ဖိလစ်ပိုင်နှင့် ပိုလန်နိုင်ငံတို့ဖြစ်ပြီး တင်သွင်းမှုတန်ဖိုးသည် ကမ္ဘာ့တင်သွင်းမှု၏ (၄၄) ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် အာဆီယံနိုင်ငံများဖြစ်ကြသော အင်ဒိုနီးရှားနှင့် ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံတို့၏ တင်သွင်းမှုမှာ ကမ္ဘာ့တင်သွင်းမှု၏ (၁၇) ရာခိုင်နှုန်းခန့် ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ပဲပုပ်ဖတ်တန်ချိန် (၃.၈၆) သိန်း၊ အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၁၉၈.၃) သန်းဖိုး ဝယ်ယူတင်သွင်းခဲ့ရာသည့်

အတွက် ကမ္ဘာ့အဆင့် (၃၄) တွင် ရပ်တည်နေပြီး ဘရာဇီးလ်၊ အမေရိကန်၊ ပါရာဂွေး၊ အာဂျင်တီးနား၊ တရုတ်၊ အိန္ဒိယနှင့် မလေးရှား နိုင်ငံတို့မှ ဝယ်ယူတင်သွင်းခဲ့ရပါသည်။ (WITS, world bank, ၂၀၂၂)

(ဂ) ကမ္ဘာ့ပဲပုပ်ဈေးနှုန်းများ

၁၃။ ကမ္ဘာ့ပဲပုပ်၏ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇွန်လအတွင်း တင်ပို့ဈေးနှုန်းများကို လေ့လာကြည့်ရာတွင် တည်ငြိမ်မှုမရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပြီး ပဲပုပ်တင်ပို့မှု ထိပ်တန်း (၃) နိုင်ငံအနက် တစ်လအတွင်း အမြင့်ဆုံးဈေးရရှိမှုအဖြစ် ဇွန်လ၊ ဒုတိယပတ်အစတွင် တစ်တန်လျှင်

(၇၀၃) ဒေါ်လာဖြင့် အမေရိကန်ပဲပုပ်များမှ ရရှိခဲ့ပြီး၊ အနိမ့်ဆုံး ဈေးရရှိမှုအဖြစ် တတိယပတ်အစတွင် တစ်တန်လျှင် (၆၀၆) ဒေါ်လာဖြင့် အာဂျင်တီးနားပဲပုပ်များမှ ရရှိခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ (၃) နိုင်ငံတွင် အမေရိကန်ပဲပုပ်များသည် ဈေးနှုန်းအမြင့်ဆုံး ရရှိကြောင်းတွေ့ရှိရပြီး ဘရာဇီးလ်ပဲပုပ်များသည် ဒုတိယဈေး ရရှိမှု အမြင့်ဆုံးဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံသည် ပဲပုပ်စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်မှုကို တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်နေသော်လည်း သီးနှံအရည်အသွေးပိုင်းဆိုင်ရာတွင်မူ အမေရိကန်ပဲပုပ်များကို မှီရန်လိုသေးသည့်အတွက် ဈေးနှုန်းရရှိမှုတွင် ကွာခြားနေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ (ပုံ-၃)

ပုံ (၃) ဇွန်လအတွင်း နိုင်ငံအလိုက် တင်ပို့ဈေးနှုန်းများ (ရေတွက်ပုံ-US\$/တန်)

(ဃ) ကမ္ဘာ့ပဲပုပ် ဈေးကွက်အနေအထားနှင့် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုအလားအလာများ

၁၄။ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာ့ပဲပုပ်ရိတ်သိမ်းဧရိယာကို ယခင်နှစ်ထက် ဟက်တာပေါင်း (၄.၇၅) သန်း၊ ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် (၃.၆) ရာခိုင်နှုန်း တိုးတက်လာပြီး ရိတ်သိမ်းဧရိယာဟက်တာပေါင်း (၁၃၄.၉၃) သန်းအထိ စံချိန်တင်ရောက်ရှိနိုင်စေရန် မျှော်မှန်းထားကြပါသည်။ ထို့ပြင် ပဲပုပ်ကို အဓိကစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်လျက်ရှိသည့်ဒေသများဖြစ်ကြသော အမေရိကန်၊ အာဂျင်တီးနားနှင့် ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံတို့တွင်လည်း ရိတ်သိမ်းဧရိယာများ ပိုမိုတိုးမြှင့်ထုတ်လုပ်လာနိုင်စေရန် မျှော်မှန်းထားကြကြောင်း သိရှိရပါသည်။

၂၀၂၂-၂၀၂၃ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်နိုင်ငံ၌ ရိတ်သိမ်းဧရိယာ (၄.၄) ရာခိုင်နှုန်း တိုးမြှင့်လာစေရန် ရည်ရွယ်ထားပြီး အာဂျင်တီးနား နိုင်ငံတွင် ယခင်နှစ်ထက် ရိတ်သိမ်းဧရိယာ ဟက်တာပေါင်း (၁) သန်း တိုးမြှင့်ပြီး စုစုပေါင်းရိတ်သိမ်းဟက်တာ (၁၇) သန်းအထိ ရောက်ရှိနိုင်စေရန် မျှော်မှန်းထားကြပါသည်။ ထို့အတူ ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံကို လည်း ရိတ်သိမ်းဟက်တာ (၁.၂) သန်းထိ တိုးမြှင့်လာ စေရန် ရည်ရွယ်ထားကြပြီး စုစုပေါင်းရိတ်သိမ်းဧရိယာဟက်တာ (၄၂) သန်းထိ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်နိုင်စေရန် မျှော်မှန်းထားကြပါ သည်။ အာဂျင်တီးနားနှင့် ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံတို့သည် ရာသီဥတု ပုံမှန်အနေအထားရှိသည့်အပြင် နှစ်စဉ် အထွက်နှုန်းလည်း ကောင်းမွန်သည့်အတွက် အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံတွင် တန်ချိန် (၅၁) သန်း၊ ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံတွင် တန်ချိန် (၁၄၉) သန်းထိ အသီးသီး ထုတ်လုပ်နိုင်မည်ဟု ကြိုတင်ခန့်မှန်းထားကြပါသည်။ ထို့ပြင် ပဲပုပ်ထုတ်လုပ်မှုအများဆုံးနိုင်ငံများစာရင်းတွင် တစ်ခုအပါအဝင် ဖြစ်သော ပါရာဂွေးနိုင်ငံသည် ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ခုနှစ်အတွင်း ပဲပုပ်တန်ချိန် (၁၀) သန်းအထိ ထုတ်လုပ်နိုင်မည်ဟု မျှော်မှန်းထားကြပြီး တရုတ်နိုင်ငံကို တန်ချိန် (၁.၁) သန်း၊ ရုရှားနိုင်ငံကို တန်ချိန် (၀.၅၄) သန်း အသီးသီး တိုးတက်ထုတ်လုပ်နိုင်မည်ဟု ခန့်မှန်း တွက်ချက်ထားကြပါသည်။

၁၅။ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ခုနှစ်အတွက် ကမ္ဘာ့ပဲပုပ်တင်သွင်းမှုကို ယခင်နှစ်ထက် မက်ထရစ်တန်ချိန် (၁၂.၆၅) သန်းတိုးမြှင့်ပြီး (၁၆၇.၁၂) သန်းအထိ ရောက်ရှိစေရန် ခန့်မှန်းထားကြပြီး တင်သွင်းမှု၏ ထက်ဝက်ခန့်ကို တရုတ်နိုင်ငံမှ တင်သွင်းနိုင်ကြောင်း တွက်ဆ ထားကြပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံသည် ယခင် ၂၀၂၁-၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် တန်ချိန် (၉၉) သန်းတင်သွင်းခဲ့ရာမှ ယခုနှစ်တွင် တန်ချိန် (၇) သန်းထိ တိုးမြှင့်တင်သွင်းလာနိုင်မည်ဟု ခန့်မှန်းထားကြပါသည်။ တောင်အမေရိက၏ ကုန်လက်ကျန်များကို အမေရိကန် နိုင်ငံ၏ သီးနှံရိတ်သိမ်းချိန်ကာလများတွင် တင်းကျပ်လာနိုင်မည်ဟု တွက်ချက်ထားကြသဖြင့် သွင်းကုန်လုပ်ငန်းရှင်များသည် တောင်အမေရိကမှ သီးနှံအသစ်များ ပေါ်ထွန်းနိုင်ချေရှိသော ၂၀၂၃ ခုနှစ် အစောပိုင်းလများမတိုင်ခင် ဆောင်းရာသီအထိ

အမေရိကန်နိုင်ငံမှ ပို့ကုန်များကို များစွာအားထားနေရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဈေးကွက်ရာသီအတွင်း ကမ္ဘာ့ပဲပုပ် တင်ပို့မှု၏ အမေရိကန်ဈေးကွက်ရှယ်ယာများသည် ယခင်နှစ် ၂၀၂၁-၂၀၂၂ ထက် (၂) ရာခိုင်နှုန်းကျဆင်းပြီး (၃၅) ရာခိုင်နှုန်းသို့ ကျဆင်းသွားနိုင်ဖွယ်ရှိကြောင်း ခန့်မှန်းတွက်ချက်ထားကြပါသည်။ ၂၀၂၃ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် ကမ္ဘာ့ပဲပုပ်သိုလှောင်မှုသည် ကမ္ဘာ့ကောက်ပဲသီးနှံများ တိုးတက်ရေးစီမံဆောင်ရွက်မှုနှင့်အတူ မက်ထရစ်တန်ချိန် (၉၉.၆) သန်း၊ ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် (၁၇) ရာခိုင်နှုန်းနီးပါးအထိ ပြန်လည်မြင့်တက်ရရှိနိုင်ပါသည်။

၁၆။ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ခုနှစ်အတွက် ကမ္ဘာ့ပဲပုပ်ကြိတ်ဖတ်အမှုန့် တင်သွင်းမှုသည် ယခင်နှစ်ထက် (၂.၅) ရာခိုင်နှုန်း မြင့်တက်လာ နိုင်ပြီး မက်ထရစ်တန် (၆၅.၁၀) သန်းအထိ တိုးတက်လာနိုင်မည်ဟု ခန့်မှန်းထားကြပါသည်။ ဥရောပသမဂ္ဂနိုင်ငံများအဖွဲ့ (EU) သည် ပဲပုပ်ကြိတ်ဖတ်အမှုန့် တင်သွင်းမှုအများဆုံး နိုင်ငံများထဲတွင်ပါဝင်ပြီး ကမ္ဘာ့ပဲပုပ်ကြိတ်ဖတ်အမှုန့် တင်သွင်းမှု စုစုပေါင်း၏ (၂၆) ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်ပါသည်။ ဥရောပသမဂ္ဂနိုင်ငံများအဖွဲ့သည် ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ခုနှစ်တွင် ပဲပုပ်မှုန့်ကို မက်ထရစ်တန်ချိန် (၁၆.၆၅) သန်း တင်သွင်းရန် မျှော်မှန်းထားပြီး ယခုနှစ်တင်သွင်းမှုသည် ၂၀၂၁-၂၀၂၂ ခုနှစ်ထက် အနည်းငယ် များပြားပါသည်။ သို့သော်လည်း EU သည် ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ခုနှစ်၌ ပဲပုပ်တန်ချိန် (၁၆.၁) သန်း တိုးတက် ကြိတ်ခွဲနိုင်မည့် ခန့်မှန်းချက်နှင့်ကိုက်ညီရန် ပဲပုပ်စေ့မက်ထရစ်တန်ချိန် (၁၅) သန်းအထိ တိုးမြှင့်တင်သွင်းနိုင်ရန် မျှော်မှန်းထားကြောင်းလည်း သိရှိရပါသည်။ အရှေ့တောင် အာရှနိုင်ငံများဖြစ်သည့် အင်ဒိုနီးရှား၊ မလေးရှား၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ ထိုင်းနှင့် ဗီယက်နမ်တို့သည် တိရစ္ဆာန်စာပဲပုပ်မှုန့်၏ ပြည်တွင်း ဝယ်လိုအားကို ပြန်လည်ဖြည့်တင်းလာသောကြောင့် ပဲပုပ်ကြိတ်ဖတ်အမှုန့်များကို မက်ထရစ်တန်ချိန် (၀.၆၅) သန်း၊ ရာခိုင်နှုန်း အားဖြင့် (၃.၈) ရာခိုင်နှုန်း တိုးမြှင့်တင်ပို့လာနိုင်မည်ဟု ခန့်မှန်းထားကြပါသည်။

၁၇။ ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံ၏ ပဲပုပ်ထုတ်လုပ်မှုတွင် အထက်တွင်ဖော်ပြထားသကဲ့သို့သာ ရရှိမည်ဆိုပါက ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ခုနှစ်အတွက် ပြည်တွင်းလိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်တင်းနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဘရာဇီးလ်ပဲပုပ်၏ဝယ်လိုအားသည် ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဈေးကွက် နှစ်တွင် စားသုံးဆီနှင့် ပဲပုပ်ကြိတ်ဖတ်အမှုန့် လိုအပ်ချက်အရ ပြည်တွင်းဆီကြိတ်ခွဲမှုကို (၂.၆) ရာခိုင်နှုန်း မြင့်တက်စေပြီး ကြိတ်ခွဲ မှုတန်ချိန် (၄၈.၇၅) သန်းထိ အတန်အသင့် မြင့်တက်လာနိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ဆီကြိတ်ခွဲမှု တိုးများလာခြင်းအပြင် ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ခုနှစ်တွင် ဘရာဇီးလ်ပဲပုပ်တင်ပို့မှုသည် ယခင်နှစ်ထက် တန်ချိန် (၅.၇၅) သန်းမြင့်တက်ပြီး စုစုပေါင်းတန်ချိန် (၈၈.၅) သန်းအထိ တိုးတက်လာမည်ဟု မျှော်မှန်းထားကြပါသည်။ ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံမှ ပဲပုပ်ကြိတ်ဖတ်အမှုန့် တင်ပို့မှုသည် ယခင်နှစ်တင်ပို့တန်ချိန် (၁၇.၃၅) သန်းမှ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ခုနှစ်တွင် တန်ချိန် (၁၇.၅၀) သန်းသို့ တိုးတက်လာနိုင်ပါသည်။ ပြည်ပတင်ပို့မှု မြင့်တက်လာ သည့်အပြင် ကြက်၊ဘဲမွေးမြူထုတ်လုပ်မှု မြင့်မားလာခြင်းကြောင့် ပြည်တွင်းပဲပုပ်ကြိတ်ဖတ်သုံးစွဲမှုသည်လည်း (၃) ရာခိုင်နှုန်းထိ တိုးတက်လာရန် မျှော်မှန်းတွက်ချက်ထားကြပါသည်။

၁၈။ အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံတွင် ၂၀၂၁-၂၀၂၂ ခုနှစ် စိုက်ပျိုးရာသီအတွင်း ရာသီဥတုအခြေအနေဆိုးရွားမှုကြောင့် ပဲပုပ်အထွက်နှုန်း အား ထိခိုက်ခဲ့ပြီး ပဲပုပ်ထွက်ရှိမှုသည် မက်ထရစ်တန်ချိန် (၄၂) သန်းအထိ ကျဆင်းခဲ့သဖြင့် ၂၀၁၇-၂၀၁၈ ခုနှစ် နောက်ပိုင်း ကာလများအတွင်း အနိမ့်ဆုံးဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံကဲ့သို့ပင် ပဲပုပ်ဈေးနှုန်းများ မြင့်မားမှုသည် အာဂျင်တီးနားရှိ တောင်သူ များကို ပဲပုပ်ပိုမိုစိုက်ပျိုးလာစေရန် ဆွဲဆောင်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု ပိုမိုကြီးထွားလာခြင်းကြောင့် ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ခုနှစ်အတွင်း အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံမှ ပဲပုပ်ရောင်းချပေးနိုင်မှုသည် မက်ထရစ်တန်ချိန်စုစုပေါင်း (၇၅.၁) သန်းရှိနိုင်မည်ဟု မျှော်မှန်းထားကြပါသည်။ အာဂျင်တီးနားပဲပုပ်တင်ပို့မှုသည် ယခုသီးနှံရာသီတွင် တင်ပို့ခဲ့သော မက်ထရစ်တန်ချိန် (၂.၇၅) သန်း ကို ကျော်လွန်၍ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ခုနှစ်တွင် မက်ထရစ်တန်ချိန် (၄.၇) သန်းအထိ တင်ပို့နိုင်မည်ဟု မျှော်မှန်းထားကြပါသည်။ ထို့ပြင် ပြည်တွင်းပဲပုပ်ကြိတ်ခွဲသူများသည် ယခင်နှစ်ထက် ပဲပုပ်တန်ချိန် (၁) သန်းတိုးမြှင့်ကြိတ်ခွဲနိုင်သဖြင့် စုစုပေါင်းတန်ချိန် (၄၁) သန်း အထိ ကြိတ်ခွဲနိုင်ခြင်းကြောင့် ပဲပုပ်ကြိတ်ဖတ်အမှုန့်နှင့် ပဲပုပ်ဆီတို့ ပိုမိုရောင်းချနိုင်မည်ဖြစ်သည့်အတွက် ၎င်းမှအကျိုးအမြတ် များ ပိုမိုရရှိနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် ကမ္ဘာ့ပဲပုပ်ကြိတ်ဖတ်အမှုန့် ကုန်သွယ်မှု၏ (၄၀) ရာခိုင်နှုန်းကျော်ရှိသည့် အာဂျင်တီးနားပဲပုပ်

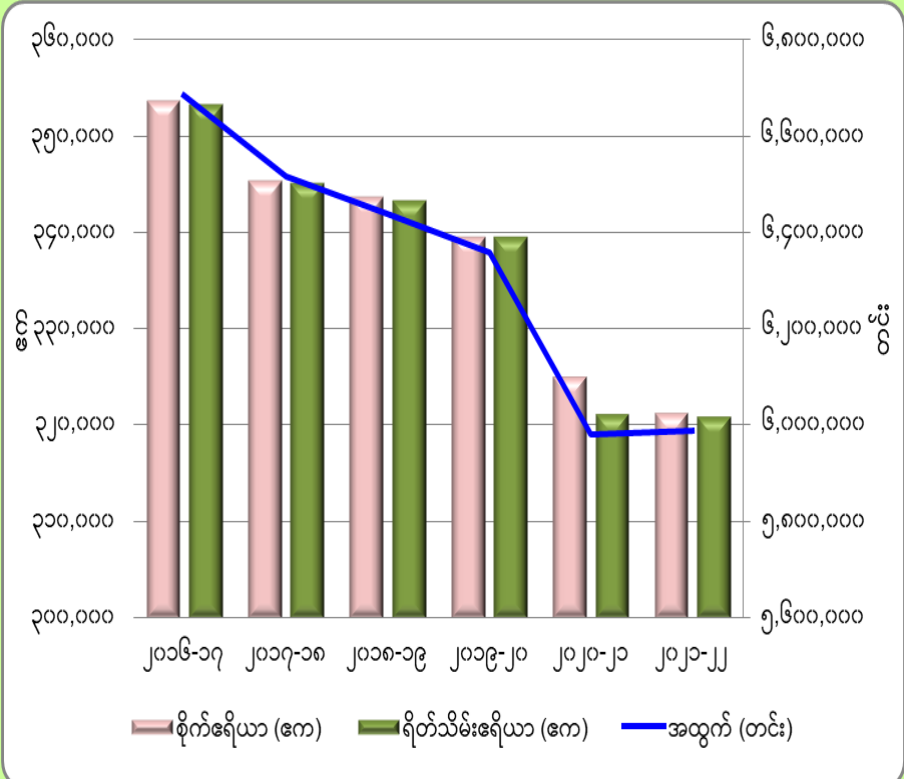
ကြိတ်ဖတ်အမှုန့်တင်ပို့မှုသည် ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ခုနှစ်တွင် (၁.၇၈) ရာခိုင်နှုန်း တိုးမြှင့်လာခြင်းဖြင့် မတ်ထရစ်တန်ချိန် (၂၈.၅) သန်း သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိရန် မျှော်မှန်းထားကြပါသည်။

၁၉။ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ယခုနှစ်အတွင်း ပဲပုပ်ဈေးနှုန်း စံချိန်တင်မြှင့်တက်မှုကြောင့် ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ခုနှစ်တွင် ပဲပုပ်စိုက်ဧရိယာ (၁.၇) ရာခိုင်နှုန်းတိုးတက်ပြီး ဟတ်တာပေါင်း (၁၂.၇) သန်းခန့် တိုးတက်စိုက်ပျိုးလာမည်ဟု မျှော်မှန်းထားကြပါသည်။ အိန္ဒိယ နိုင်ငံ၏ နွေရာသီကာလအတွင်း မုတ်သုံဝင်ရောက်မှုကြောင့် သီးနှံစိုက်ပျိုးပြီးချိန်၌ မိုးရွာသွန်းခဲ့သဖြင့် ယခုနှစ်၏ ပဲပုပ်စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်မှုသည် မက်ထရစ်တန်ချိန် (၁၁.၅) သန်းအထိသာ ရောက်ရှိနိုင်ပြီး ယခင်နှစ်၏ စံချိန်တင်အထွက်နှုန်း (၁၁.၉) သန်း ထက် အနည်းငယ်လျော့ကျနိုင်ပါသည်။ ပဲပုပ်ကြိတ်ခွဲခြင်းသည်လည်း ယခင်နှစ်ကဲ့သို့ပင် ယခုနှစ်တွင်လည်း မက်ထရစ်တန်ချိန် (၁၀.၂) သန်း ကြိတ်ခွဲနိုင်မည်ဟု မျှော်မှန်းထားကြပါသည်။ လွန်ခဲ့သောနှစ်များအတွင်း အိန္ဒိယနိုင်ငံပြည်တွင်း၌ ပဲပုပ်ကြိတ်ဖတ် အမှုန့်သုံးစွဲမှု မြင့်တက်လာခြင်းသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ပဲပုပ်ကြိတ်ဖတ် အမှုန့်တင်ပို့မှုကို လျော့ကျစေခဲ့ခြင်းကြောင့် ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ဈေးကွက်နှစ်တွင် မက်ထရစ်တန်ချိန် (၁.၉) သန်းအထိ ကျဆင်းနိုင်ကြောင်း ခန့်မှန်းတွက်ချက်ထားကြပါသည်။

၂၀။ တရုတ်နိုင်ငံတွင် ပဲပုပ်ကြိတ်ခွဲမှုအနေဖြင့် ပြည်တွင်း၌ ပဲပုပ်ကြိတ်ဖတ်အမှုန့်ဝယ်လိုအား ပြန်လည်ကောင်းမွန်လာစေရန် ရည်ရွယ်ထားခြင်းကြောင့် ယခင်နှစ်ထက် မက်ထရစ်တန်ချိန် (၆) သန်းတိုးပြီး မက်ထရစ်တန်ချိန် (၉၅) သန်းအထိ ရောက်ရှိနိုင် ကြောင်း မျှော်မှန်းထားကြပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ ၂၀၂၁-၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် ပြည်ပမှတင်သွင်းရန် ခန့်မှန်းထားခဲ့သော ပဲပုပ် မက်ထရစ်တန်ချိန် (၉၂) သန်းအား ပြန်လည်ပြင်ဆင်ပြီး တင်သွင်းမှုမက်ထရစ်တန် (၉၉) သန်းထိ ရှိလာနိုင်ကြောင်း ခန့်မှန်း တွက်ချက်ခဲ့ကြပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၌ ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ခုနှစ်တွင် ပဲပုပ်ကြိတ်ဖတ်သုံးစွဲမှုသည် (၆) ရာခိုင်နှုန်းခန့် ဆက်လက် တိုးမြှင့်လာနိုင်သော်လည်း အခြားပဲပုပ်ကြိတ်ဖတ် တင်သွင်းသည့်နိုင်ငံများ၏ ပြည်တွင်းပဲပုပ်ကြိတ်ဖတ် ဝယ်လိုအားမှာမူ ပုံမှန် အတိုင်းရှိနေနိုင်ကြောင်း ခန့်မှန်းထားကြပါသည်။ အထူးသဖြင့် မွေးမြူရေးအစာ အစေ့အဆံများ၏ ထုတ်လုပ်မှုစရိတ် ပိုမိုမြင့်မား လာခြင်းကြောင့် ဥရောပသမဂ္ဂနိုင်ငံများ၏ ပဲပုပ်ကြိတ်ဖတ်အမှုန့်ဝယ်လိုအားကို အကန့်အသတ် ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် ဥရောပသမဂ္ဂနိုင်ငံအများအပြားတွင် စီးပွားရေးတိုးတက်မှု ကျဆင်းလာခြင်းသည် ပရိတင်းဖြည့်စွက်စာလိုအပ်ချက်ကို အတား အဆီးဖြစ်နိုင်ပါသည်။ တောင်ကိုရီးယား၊ ထိုင်ဝမ်၊ ထိုင်းနှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတို့ကဲ့သို့ပင် အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများသည် ပဲပုပ် ကြိတ်ဖတ်သုံးစွဲမှုနှင့် ကုန်သွယ်မှုတို့တွင် ပိုမိုအားကောင်းလာနိုင်ကြောင်း ခန့်မှန်းသုံးသပ်ထားကြပါသည်။

(c) မြန်မာ့ပဲပုပ်စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု

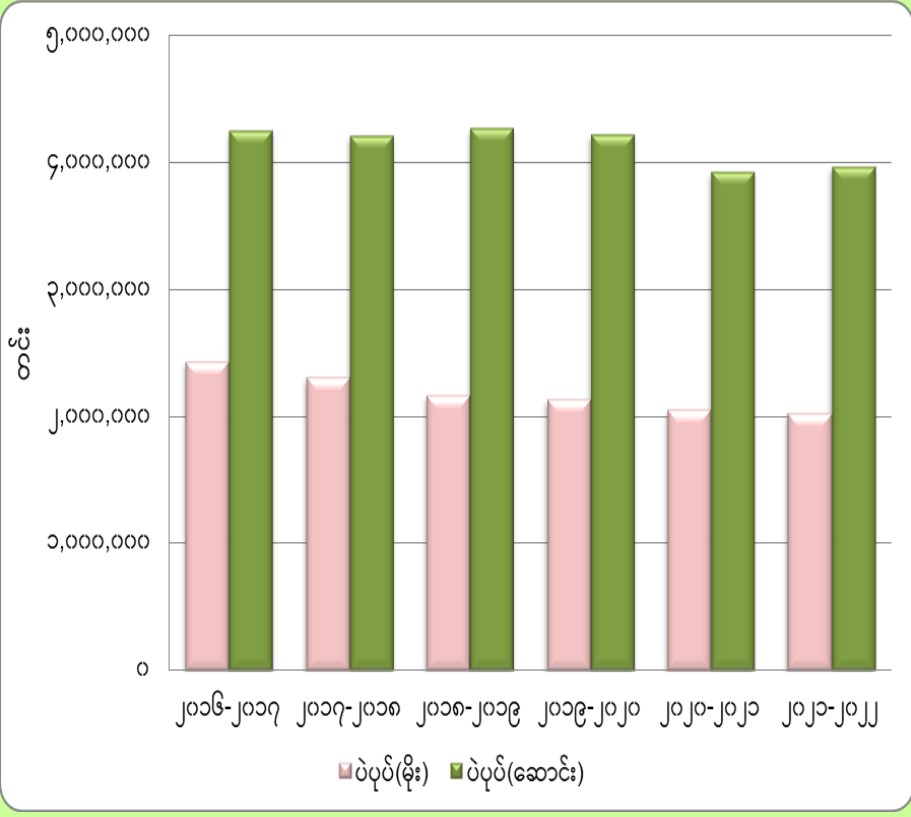
၂၁။ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်မှ ၂၀၂၁-၂၀၂၂ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပဲပုပ်စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု အချက်အလက်များ အရ စိုက်ပျိုးဧရိယာများ နှစ်စဉ်ကျဆင်းနေပြီး ထုတ်လုပ်မှုလည်း ကျဆင်းနေကြောင်းကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ပဲပုပ်စိုက်ဧကပေါင်း (၃၅၃,၈၀၅) ရှိခဲ့ပြီး ၂၀၂၁-၂၀၂၂ တွင် (၃၂၁,၄၃၈) သာရှိသည့်အတွက် ဧကပေါင်း (၃၂,၃၆၇) ဧက လျော့နည်းသွားကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ထို့ကြောင့် အထွက်နှုန်းမှာလည်း ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ် ပါက တင်း (၆၉၅,၃၁၀) လျော့နည်းခဲ့ရကြောင်း လေ့လာ တွေ့ရှိရပါ သည်။ လွန်ခဲ့သော (၆) နှစ်တာကာလအတွင်း ပဲပုပ်စိုက်ဧက သုံး သောင်းကျော်ထိ ကျဆင်းသွားခြင်းသည် မြန်မာ့ပဲပုပ်ကဏ္ဍအတွက် စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်ဖြစ်လာနိုင်ပြီး အကြောင်းအရင်းမှာ ဈေးကွက်အား နည်းသည့်အတွက် အခြားဈေးကွက်ခိုင်မာသောသီးနှံများကို ပြောင်းလဲ စိုက်ပျိုးလာခြင်း၊ ပြည်တွင်းစားသုံးမှု နည်းပါးသည့်အတွက် တောင်သူ များ စိတ်ဝင်စားမှုနည်းပါးလာခြင်း၊ စပါးနှင့်အစေ့ထုတ်ပြောင်းအပြီး သီးထပ်စိုက်ပျိုးမှုများ လျော့နည်းလာခြင်း၊ ပြည်တွင်းတွင် ပဲပုပ်ဆီကို အနံ့ပျောက်သည်အထိ ထုတ်လုပ်နိုင်သည့် အဆင့်မြင့်ဆီကြိတ်စက် များမရှိသည့်အတွက် စားသုံးသူများမှာလည်း ပုံမှန်သုံးစွဲနေကျဖြစ် သော မြေပဲ၊ နှမ်း၊ နေကြာဆီတို့ကိုသာ အသုံးပြုကြသဖြင့် ပဲပုပ်ကို အစေ့အဆံစားသုံးရန်သာ ရည်ရွယ်စိုက်ပျိုးပြီး ဆီထုတ်လုပ်ရန်စိုက်ပျိုး

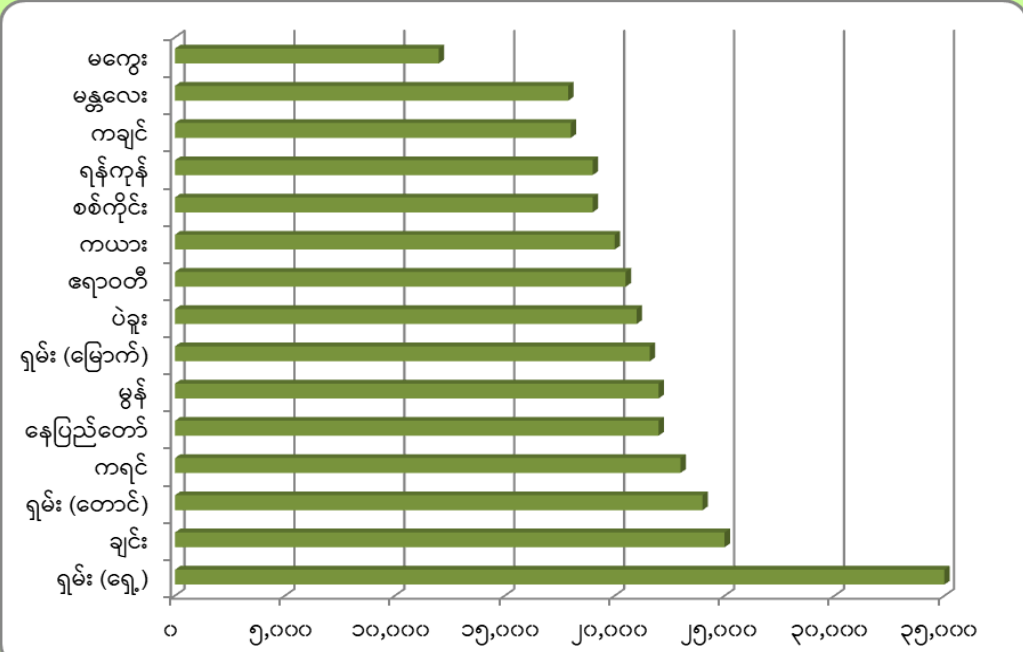
ပုံ (၄) ၂၀၁၆-၂၀၁၇ မှ ၂၀၂၁-၂၀၂၂ ဘဏ္ဍာနှစ်အထိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပဲပုပ်စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု အခြေအနေပြဂရပ် (DOA)

မှုနည်းပါးသဖြင့် စိုက်ဧရိယာများ လျော့နည်းစေခြင်း၊ ပဲပုပ်ကို ဆီအဖြစ်စားသုံးရန် ကြိုက်နှစ်သက်မှုနည်းခြင်းစသည့်အချက်များကြောင့်ဖြစ်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါ သည်။ (ပုံ-၄) (နောက်ဆက်တွဲ-ခ)

၂၂။ ပဲပုပ်ကို မိုးရာသီနှင့် ဆောင်းရာသီတို့တွင် စိုက်ပျိုးကြပြီး ပဲပုပ်စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု အများဆုံးရာသီမှာ ဆောင်းရာသီဖြစ်ပါသည်။ ဆောင်းရာသီတွင် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သောပဲပုပ်သည် အထွက်နှုန်း ပိုမိုကောင်းမွန်နေသည်ကို တွေ့ရှိရပြီး စိုက်ဧရိယာလည်း များသည့်အတွက် ဆောင်းရာသီအတွင်း ထုတ်လုပ်နိုင်မှုသည် မိုးရာသီထက် နှစ်ဆခန့် ပိုမိုများပြားပါသည်။ ဆောင်းရာသီအတွင်း အထွက်နှုန်း ပိုမိုကောင်းမွန်ခြင်းမှာ ပဲပုပ်ပင်သည် ပန်းပွင့်ချိန်အတွင်း နေ့တာတို၍ ညတာရှည်သည့် အနေအထားမျိုးကို ကြိုက်နှစ်သက်ခြင်းကြောင့် ပန်းပွင့်နှုန်း ပိုမိုမြင့်မားပြီး သီးတောင့်ဖြစ်ထွန်းမှု ပိုမိုများပြားလာခြင်းကြောင့်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရာသီဥတုပေါ် မူတည်ပြီး ပဲပုပ်ထွက်ရှိမှု ကွာခြားခြင်းကို ပဲပုပ်တိုးချဲ့စိုက်ပျိုးရာတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည် ဖြစ်ပါသည်။ (ပုံ-၅)

ပုံ (၅) ဘဏ္ဍာနှစ်အလိုက် ပဲပုပ်စိုက်ရာသီနှစ်ခု၏ ပဲပုပ်ထွက်ရှိမှု နှိုင်းယှဉ်ခြင်း (DOA)

ပုံ (၆) ၂၀၂၀-၂၀၂၁ ဘဏ္ဍာနှစ်၏ တိုင်းနှင့်ပြည်နယ်အလိုက် ပဲပုပ်တစ်တင်းလျှင် တောင်သူရရှိသော ဈေးနှုန်းများ (DOA)

၂၃။ ၂၀၂၀-၂၀၂၁ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်းရှိ တောင်သူများသည် ပဲပုပ်တစ်တင်းလျှင် (၃၅,၀၀၀) ကျပ်နှုန်းဖြင့် ဈေးအမြင့်ဆုံးရရှိခဲ့ပြီး မကွေးတိုင်းဒေသကြီးတွင်မူ တစ်တင်းလျှင် (၁၂,၀၀၀) ကျပ်နှုန်းဖြင့် ဈေးအနိမ့်ဆုံးရရှိခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ နှစ်အတွက် တစ်နိုင်ငံလုံးပျမ်းမျှ တောင်သူရဈေးမှာ (၂၁,၃၃၂) ကျပ်ဖြစ်ပြီး ရှမ်းပြည်နယ် (အရှေ့ပိုင်း)နှင့် မကွေးတိုင်းဒေသကြီးတို့မှလွဲ၍ ကျန်ဒေသများ၏တောင်သူရဈေးနှုန်းများမှာ သိသာစွာကွာခြားမှု မရှိကြောင်းကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ (ပုံ-၆)

ဇယား (၁) ဘဏ္ဍာနှစ်အလိုက် တောင်သူအရင်းကြေးမည့် ဈေးနှုန်းနှင့် အထွက်နှုန်းများ

ဘဏ္ဍာနှစ်	ကုန်ကျစရိတ် (ကျပ်/ဧက)	အထွက်နှုန်း (တင်း/ဧက)	တောင်သူရဈေး (ကျပ်/တင်း)	ဝင်ငွေ (ကျပ်/ဧက)	အမြတ်ငွေ (ကျပ်/ဧက)	အရင်းကြေးဈေးနှုန်း (ကျပ်/တင်း)	အရင်းကြေးအထွက်နှုန်း (တင်း/ဧက)
၂၀၁၆-၁၇	၂၁၁,၉၂၅	၁၈.၇၉	၂၀,၀၀၀	၃၇၅,၇၀၀	၁၆၃,၇၇၅	၁၁,၂၈၂	၁၀.၆၀
၂၀၁၇-၁၈	၂၁၂,၃၇၅	၁၈.၇၇	၂၅,၅၀၀	၄၇၆,၇၈၈	၂၆၄,၄၁၃	၁၁,၃၁၈	၈.၃၃
၂၀၁၈-၁၉	၂၂၂,၇၂၅	၁၈.၆၇	၂၃,၇၀၀	၄၄၂,၃၆၁	၂၁၉,၆၃၆	၁၁,၉၃၃	၉.၄၀
၂၀၁၉-၂၀	၂၄၂,၄၂၅	၁၈.၆၃	၁၈,၅၀၀	၃၄၄,၅၁၅	၁၀၂,၀၉၀	၁၃,၀၁၃	၁၃.၁၀
၂၀၂၀-၂၁	၂၄၉,၆၂၅	၁၈.၆၄	၂၁,၃၃၂	၄၁၈,၃၇၅	၁၆၃,၇၅၀	၁၃,၃၉၂	၁၁.၇၀

အရင်းအမြစ်: ပဲမျိုးစုံဌာနစိတ်၊ DOA data ၏ အချက်အလက်များကို အခြေခံတွက်ချက်ထားပါသည်။

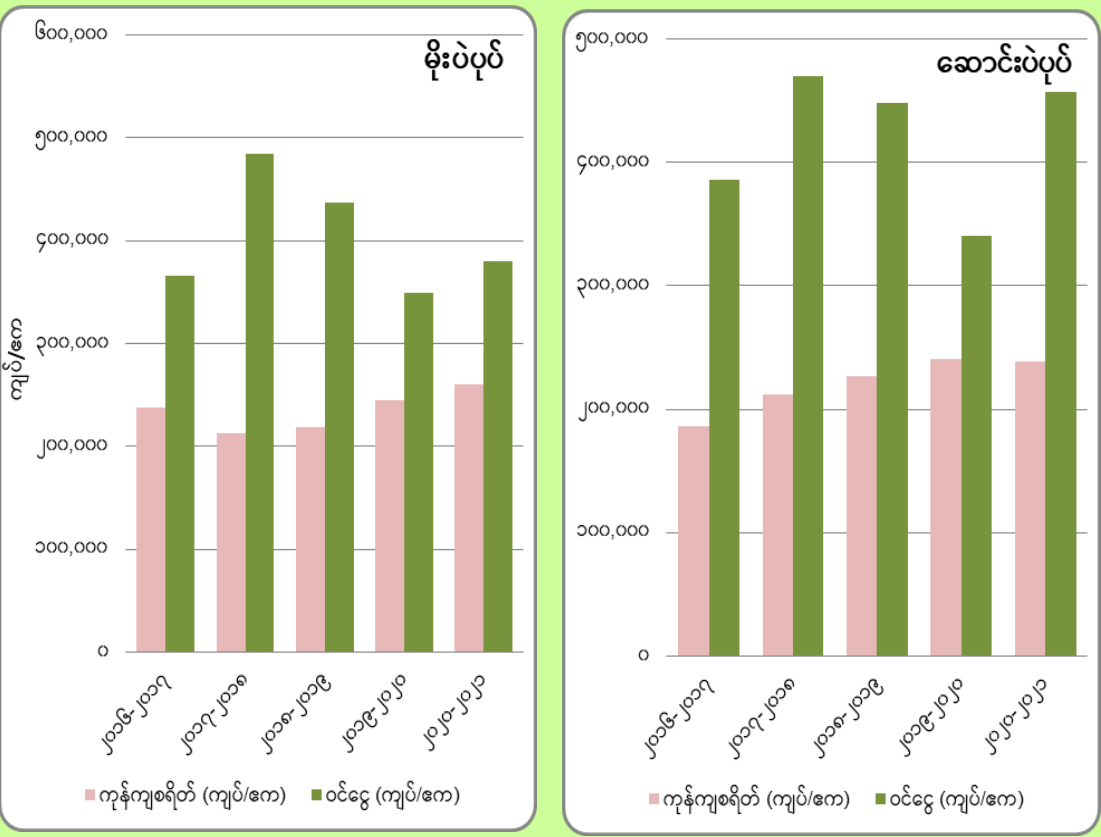
၂၄။ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်၌ တောင်သူတစ်ဦးသည် တစ်ဧကအတွက် ကုန်ကျစရိတ် (၂၁၁,၉၂၅) ကျပ်ရှိပြီး အထွက်နှုန်းမှာ (၁၈.၇၉) တင်းရှိပါသည်။ တောင်သူပျမ်းမျှရဈေးသည် တစ်တင်းလျှင် (၂၀,၀၀၀) ကျပ်ရရှိသည့်အတွက် ပျမ်းမျှဝင်ငွေမှာ တစ်ဧကလျှင် (၃၇၅,၇၀၀) ကျပ်ရရှိခဲ့ပြီး အမြတ်ငွေသည် တစ်ဧကလျှင် (၁၆၃,၇၇၅) ကျပ်ရရှိခဲ့ပါသည်။ ကိုဗစ်-၁၉ ကပ်ရောဂါကာလဖြစ်သော ၂၀၂၀-၂၀၂၁ ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ၎င်းကာလတွင် တစ်ဧကကုန်ကျစရိတ်သည် (၂၄၉,၆၂၅) ကျပ်ဖြစ်ပြီး

ပြန်ရငွေမှာ (၄၁၈,၃၇၅) ကျပ်ဖြစ်သည့်အတွက် တောင်သူတစ်ဦး၏ တစ်ဧကဝင်ငွေသည် (၁၆၃,၇၅၀) ကျပ်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်နှင့် ၂၀၂၀-၂၀၂၁ ဘဏ္ဍာနှစ်တို့တွင် တောင်သူတစ်ဦး၏ အသားတင်အမြတ်သည် ကွာခြားမှု မရှိသလောက်နည်းပါးသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ အဆိုပါ (၅) နှစ်အတွင်း တောင်သူအတွက် အမြတ်ငွေအများဆုံး ရရှိသောနှစ်သည် ၂၀၁၇-၂၀၁၈ ဘဏ္ဍာနှစ်ဖြစ်ပြီး တစ်ဧကလျှင် (၂၆၄,၄၁၃) ကျပ်ရရှိခဲ့ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ ၂၀၂၀-၂၀၂၁ ဘဏ္ဍာနှစ်၌ တောင်သူတစ်ဦးသည် တစ်ဧကလျှင် ပျမ်းမျှ (၂၄၉,၆၂၅) ကျပ် ကုန်ကျသည့်အတွက် တစ်ဧက (၁၈.၆၄) တင်းထွက်ပါက အနည်းဆုံး တစ်တင်းလျှင် (၁၃,၃၉၂) ကျပ်ရရှိမှသာ အရင်းကြေးနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး တစ်တင်းလျှင် (၂၁,၃၃၂) ကျပ် ဈေးနှုန်းရရှိပါကလည်း တစ်ဧကလျှင် အနည်းဆုံး (၁၁.၇၀) တင်း ထွက်ရှိမှသာ ကုန်ကျစရိတ် ကျော်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ (ဇယား-၁)

၂၅။ ပဲပုပ်စိုက်တောင်သူများ၏ သီးနှံရာသီအလိုက် အကျိုးအမြတ်ရရှိမှုကို တွက်ချက်ရာတွင် မိုးရာသီတွင် စိုက်ပျိုးသောပဲပုပ်သည် ဝင်ငွေရရှိမှုအနေဖြင့် ဆောင်းရာသီတွင် စိုက်ပျိုးသောပဲပုပ်ထက် ပိုမိုနည်းပါးပါသည်။ ရာသီနှစ်ခုကို နှိုင်းယှဉ်ပါက ကုန်ကျစရိတ်အနေဖြင့် သိသိသာသာ ကွာခြားမှုမရှိသော်လည်း ပြန်ရချက်မှာ ဆောင်းပဲပုပ်က ပိုမိုများပြားနေသည့်အတွက် တောင်သူများ၏ ဧကအလိုက် ဝင်ငွေနှင့်အသားတင် အကျိုးအမြတ်တို့တွင်လည်း ဆောင်းပဲပုပ်သည် ပိုမိုများပြားနေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ (ပုံ-၇)

(၈) မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပဲပုပ်သုံးစွဲမှုနှင့် အာဟာရဓာတ်ပါဝင်မှု

၂၆။ မြန်မာနိုင်ငံမှ ထွက်ရှိသောပဲပုပ်ကို ယခင်က ပြည်တွင်းအစားအသောက်လုပ်ငန်းများတွင် တိုက်ရိုက်စားသုံးခြင်း၊ အစားအသောက်များပြုလုပ်စားသုံးခြင်းနှင့် မုန့်အဖြစ် စားသုံးခြင်းစသည်တို့တွင် အဓိကအသုံးပြုခဲ့ပါသည်။ ယခုအခါတွင် ပဲပုပ်ကို ငါးစာတောင့်ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းများ၊ မွေးမြူရေးစပ်စာ (Complete Feed) ထုတ်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းများစသည်တို့တွင် ရာခိုင်နှုန်းများစွာအသုံးပြုနေကြသည့်အပြင် မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများ တိုးချဲ့လာသဖြင့် အကောင်ရေအလိုက် အစာလိုအပ်မှုမှာ ပိုမိုမြင့်တက်လာခြင်း၊ နိုင်ငံခြားငွေအပြောင်းအလဲများကြောင့် နိုင်ငံခြားမှတင်သွင်းရန် အခက်အခဲများရှိနေသည့်အတွက် ကုန်ကြမ်းရှားပါးမှု ဖြစ်ပွားကာ ပြည်တွင်းမှပဲပုပ်ကုန်ကြမ်းများရရှိရန် ပိုမိုလိုအပ်လာခြင်းစသည်တို့ကြောင့် ပဲပုပ်ကုန်ကြမ်း လိုအပ်ချက်မှာ နှစ်စဉ်ပိုမိုမြင့်မားလာခဲ့ပါသည်။ ပဲပုပ်သည် ငါးစာတောင့်ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းများတွင် ကုန်ကြမ်းပါဝင်မှု၏ (၁၅.၉၆) ရာခိုင်နှုန်းရှိသဖြင့် အစာအချိုးတွင် ဒုတိယအများဆုံး ပါဝင်နေပါသည်။ ထို့ပြင် အသားဓာတ် အရင်းအမြစ်များဖြစ်သော ပဲပုပ်အပါအဝင် ဆီကြိတ်ဖတ်များ အားလုံး၏ လိုအပ်မှုပမာဏသည် နှစ်စဉ်တန်ချိန် (၈) သန်းကျော်အထိ လိုအပ်နေခြင်းကြောင့် အစေ့ထုတ်ပြောင်းပြီးလျှင် ဒုတိယလိုအပ်ချက်အများဆုံး ကုန်ကြမ်းဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် နှစ်စဉ်ပဲပုပ် တန်ချိန် (၂) သိန်းဝန်းကျင်သာ ထုတ်လုပ်နိုင်သဖြင့် ပြည်တွင်းတိရစ္ဆာန်စာ ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းအတွက် အဓိကလိုအပ်ချက်ဖြစ်သော ပဲပုပ်မှုန့်နှင့် ကြိတ်ဖတ်များကို နိုင်ငံခြားမှတစ်ဆင့် ဝယ်ယူတင်သွင်းရပါသည်။

ပုံ (၇) ပဲပုပ် (မိုးနှင့်ဆောင်း) တို့၏ ကုန်ကျစရိတ်နှင့် ဝင်ငွေများကို နှိုင်းယှဉ်ခြင်း

၂၇။ စားအုန်းဆီ မြန်မာ့ဆီဈေးကွက်တွင်း ဝင်ရောက်မှုကြောင့် ဆီကြိတ်ခွဲသန့်စင်ထုတ်လုပ်သည့်လုပ်ငန်းများ လျော့နည်းကျဆင်းသွားသည့်အတွက် ထွက်ရှိလာသောပဲပုပ်စေ့များကို ဆီအဖြစ်ကြိတ်ခွဲ ထုတ်လုပ်မှုနည်းပါးခြင်း၊ အထူးသဖြင့် ပြည်တွင်းစားသုံးသူများက ပဲပုပ်ဆီကို ကြိုက်နှစ်သက်မှု နည်းပါးသည့်အတွက် အခြားဆီများနှင့် ယှဉ်ပြိုင်ထုတ်လုပ်နိုင်မှုမရှိခြင်း၊ ပြည်တွင်းစားသောက်မှုပုံစံအရ ပဲပုပ်လိုအပ်ချက် နည်းပါးသည့်အတွက် ပဲပုပ်စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုများ လျော့နည်းလာခြင်း၊ နိုင်ငံခြားမှ တင်သွင်းသော ပဲပုပ်ကြိတ်ဖတ်များကဲ့သို့ အရည်အသွေးမီသော ကြိတ်ဖတ်များကို ထုတ်လုပ်နိုင်သည့် နည်းပညာဖြင့်

စက်များမရှိခြင်းစသည်တို့ကြောင့် တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးကဏ္ဍအတွက် လိုအပ်ချက်ဖြစ်သော ပဲပုပ်ကြိတ်ဖတ်များကို ပြည်တွင်း၌ လုံလောက်စွာ မထုတ်လုပ်နိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၂၈။ ပြည်တွင်းတိရစ္ဆာန်စာကဏ္ဍတွင် အသုံးပြုသော မွေးမြူရေးစပ်စာများ၌ အသုံးပြုလျက်ရှိသည့် အဓိက ကုန်ကြမ်းများတွင် ပဲပုပ်သည် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်နေပြီး ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် ပဲပုပ်စေ့သည် (၁.၁၄)၊ ပဲပုပ်မှုန့်သည် (၁၂.၉၃)၊ ပဲပုပ်ဖတ်သည် (၁.၆၃)၊ နိုင်ငံခြားမှ တင်သွင်းသော ပဲပုပ်စေ့သည် (၁.၇၈)၊ ပဲပုပ်ဆီသည် (၀.၀၄) အသီးသီး ပါဝင်နေကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ တိရစ္ဆာန်စာထုတ်လုပ်မှုတွင် ပဲပုပ်ကဲ့သို့သော ဆီထွက်သီးနှံများ၏ ကြိတ်ဖတ်နှင့် အကြွင်းအကျန်ပစ္စည်းများသည် တိရစ္ဆာန်အာဟာရအတွက် လုံလောက်သော အသားဓာတ်၊ အဆီဓာတ်၊ အမျှင်ဓာတ်များ မျှတစွာပါဝင်နေသည့်အတွက် တိရစ္ဆာန်စပ်စာ ဖော်မြူလာတွင် (၂၄.၁၅) ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် ဒုတိယပါဝင်မှု အများဆုံးအဖြစ် ထည့်သွင်းအသုံးပြုလျက်ရှိကြပါသည်။ အထူးသဖြင့် ပဲပုပ်ဖတ်တွင် အမိုင်နိုအက်စစ်ပါဝင်မှု မြင့်မားသဖြင့် တိရစ္ဆာန်များအတွက် အာဟာရမျှတမှုအရှိဆုံး အစားအစာ တစ်မျိုးပင် ဖြစ်ပါသည်။ (DOA, ၂၀၂၀)

ဇယား (၂) မြန်မာ့ပဲပုပ်မျိုးများ၏ ဆီပါဝင်မှုနှင့် အသားဓာတ်ပါဝင်မှု ရာခိုင်နှုန်းများ

ပဲပုပ်မျိုးများ	ဆီပါဝင်မှု ရာခိုင်နှုန်း	အသားဓာတ် ပါဝင်မှု ရာခိုင်နှုန်း
ရေဆင်း-၃	၁၉.၄၁	၃၄.၄၅
ရေဆင်း-၆	၂၁.၃၉	၄၃.၃၄
ရေဆင်း-၁၁	၂၁.၉၂	၃၄.၈၂
ရေဆင်း-၁၂	၁၈.၉၄	၃၄.၅၅
ရေဆင်း-၁၄	၁၅.၇၈	၃၆.၉၇
ရေဆင်း-၁၅	၂၀.၇၂	၃၇.၃၅

၂၉။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စိုက်ပျိုးလျက်ရှိသော ပဲပုပ်မျိုးများ အနက် ဆီပါဝင်မှုအများဆုံးပဲပုပ်မျိုးမှာ ရေဆင်း-၁၁ ပဲပုပ်မျိုးဖြစ်ပြီး အသားဓာတ်ပါဝင်မှု အများဆုံးပဲပုပ်မျိုးမှာ ရေဆင်း-၆ ပဲပုပ်မျိုးဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် ဆီပါဝင်မှုအနည်းဆုံး ပဲပုပ်မျိုးသည် ရေဆင်း-၁၄ ဖြစ်ပြီး အသားဓာတ်ပါဝင်မှု အနည်းဆုံး ပဲပုပ်မျိုးမှာ ရေဆင်း-၃ ဖြစ်ပါသည်။ (ဇယား-၂)

အရင်းအမြစ်: ပဲမျိုးစုံသီးနှံသုတေသနဌာနမှ၊ DAR

၃၀။ မြန်မာနိုင်ငံမှ အဓိကတင်သွင်းနေရသော ပဲပုပ်မှုန့်များအနက် အမေရိကန်မှ တင်သွင်းသော ပဲပုပ်မှုန့်များသည် အသားဓာတ်ပါဝင်မှု အမြင့်ဆုံးဖြစ်ပြီး အရည်အသွေးအကောင်းဆုံးဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာ့ပဲပုပ်မှုန့်တွင် ပရိုတင်းပါဝင်မှု (၂၅) ရာခိုင်နှုန်း ခန့်သာရှိသဖြင့် အစာစပ်စက်ရုံများသည် ဝယ်ယူရရှိသော ပဲပုပ်စေ့များကို (၁၀) ရာခိုင်နှုန်းခန့် ဆီထုတ်ပြီး ကျန်ကြိတ်ဖတ်များကို အသားဓာတ်ပါဝင်မှု မြင့်တက်စေရန် ဖွဲ့နုဖတ်များဖြင့် ရောနှောကာကြိတ်ခြင်းဖြင့် အာဟာရမျှတစေရန် ချိန်ဆရပါသည်။ (DOA, ၂၀၂၀)

(ဆ) မြန်မာ့ကုန်သွယ်မှု အခြေအနေနှင့် ဈေးကွက်အလားအလာများ

၃၁။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ပဲပုပ်စေ့တင်ပို့မှုအနေဖြင့် ၂၀၁၇-၂၀၁၈ မှ ၂၀၂၁-၂၀၂၂ ဘဏ္ဍာနှစ်အထိ (၅) နှစ်အတွင်း နိုင်ငံပေါင်း (၁၄) နိုင်ငံသို့ တင်ပို့ခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ အဓိကတင်ပို့လျက်ရှိသော နိုင်ငံများမှာ တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ ထိုင်းနှင့် ထိုင်ဝမ်နိုင်ငံ တို့ဖြစ်ပြီး စုစုပေါင်းတင်ပို့မှု၏ (၉၅) ရာခိုင်နှုန်းအထက်ကို အဆိုပါနိုင်ငံများသို့ တင်ပို့လျက်ရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ချွင်းချက်အနေဖြင့် ၂၀၂၁-၂၀၂၂ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် နီပေါနှင့် ထိုင်ဝမ်နိုင်ငံများကိုသာ တင်ပို့ခဲ့ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

၃၂။ နှစ်စဉ်တင်ပို့မှုအနေဖြင့် ၂၀၁၇-၂၀၁၈ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် နိုင်ငံပေါင်း (၅) နိုင်ငံသို့ တင်ပို့တန်ချိန် (၂၀၁၉.၅၅၁)၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်း (၁.၀၁၈) သန်း၊ ၂၀၁၈ Mini Budget တွင် နိုင်ငံပေါင်း (၃) နိုင်ငံသို့ တင်ပို့တန်ချိန် (၉၆၈.၁၂၅)၊ တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၀.၄၇၉) သန်း၊ ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် နိုင်ငံပေါင်း (၈) နိုင်ငံသို့ တင်ပို့တန်ချိန် (၆၃၈၆.၂၄၀)၊ တန်ဖိုးအနေဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၂.၇၃၇) သန်း၊ ၂၀၁၉-၂၀၂၀ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် နိုင်ငံပေါင်း (၈) နိုင်ငံသို့ တင်ပို့တန်ချိန် (၁၅၆၈၈.၇၃၀)၊ တန်ဖိုးအမေရိကန်ဒေါ်လာ (၆.၆၆၅) သန်း၊ ၂၀၂၀-၂၀၂၁ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် နိုင်ငံပေါင်း (၈) နိုင်ငံသို့ တင်ပို့တန်ချိန် (၆၁၇၆.၁၅၈)၊ တန်ဖိုးအမေရိကန်ဒေါ်လာ (၃.၆၄၈) သန်း၊ ၂၀၂၁-၂၀၂၂ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် နိုင်ငံပေါင်း (၂) နိုင်ငံသို့ တင်ပို့တန်ချိန် (၄၁၁.၀၀၀)၊ တန်ဖိုး အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၀.၂၉၈) သန်း အသီးသီး တင်ပို့ခဲ့သည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ ၂၀၁၉-၂၀၂၀

ဘဏ္ဍာနှစ်သည် (၅) နှစ်အတွင်း တင်ပို့မှုအများဆုံး နှစ်တစ်နှစ်အဖြစ် စံချိန်တင်ခဲ့ပြီး အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့ စုစုပေါင်းတင်ပို့မှု၏ (၇၀) ရာခိုင်နှုန်းခန့် တင်ပို့ခဲ့သည့်အတွက် တင်ပို့မှုပမာဏ မြင့်တက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ (နောက်ဆက်တွဲ-ဂ)

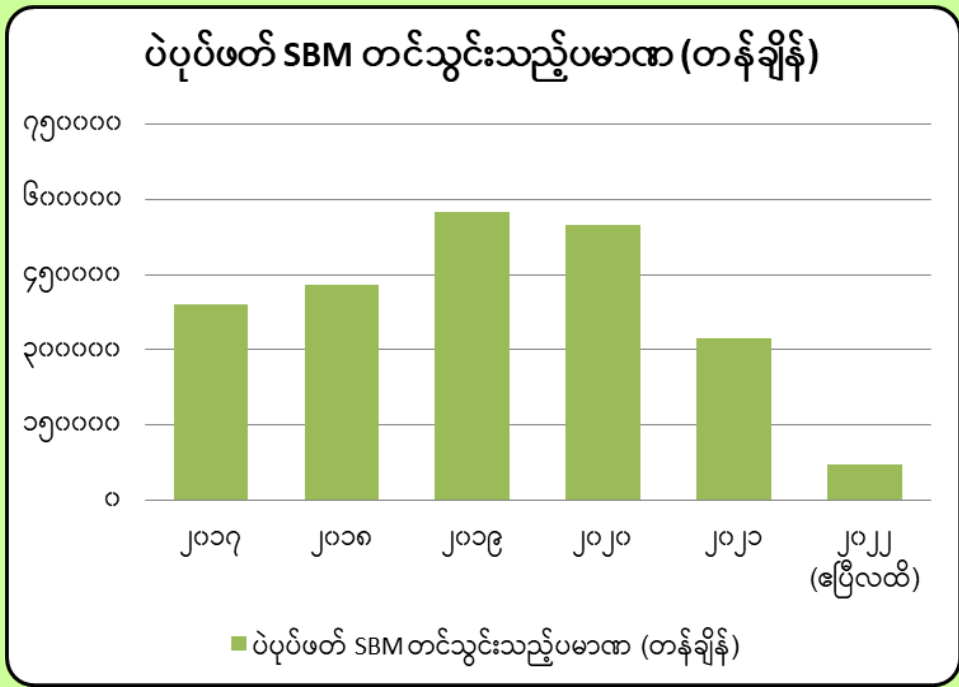
ဇယား (၃) ဘဏ္ဍာနှစ်အလိုက် ပဲပုပ်စေ့တင်သွင်းမှု (ပင်လယ်ရေကြောင်း + နယ်စပ်)

သီးနှံအမည်	ရေတွက်ပုံ	၂၀၁၈-၁၉	၂၀၁၉-၂၀	၂၀၂၀-၂၁	၂၀၂၁-၂၂ (Mini)
ပဲပုပ်စေ့	ပမာဏ (မတန်)	၁၁၂၂.၅၆	၅၃၅.၀၃	၁၃၃၂.၃၅	၄၄၇.၉၀
	တန်ဖိုး (US\$)	၀.၇၃	၀.၃၄	၁.၀၄	၀.၄၀

အရင်းအမြစ်: ကုန်သွယ်ရေးဦးစီးဌာန

၃၄။ တိရစ္ဆာန်စာလုပ်ငန်းတွင် အဓိကအသုံးပြုသော ပဲပုပ်မှုန့် (soybean meal) ကိုမူ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထုတ်လုပ်နိုင်မှု လွန်စွာနည်းပါးသည့်အတွက် အမေရိကန်၊ အိန္ဒိယ၊ ဘရာဇီး စသည့်နိုင်ငံတို့မှ အများအပြား တင်သွင်းနေကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။ ၂၀၁၅-၂၀၁၆ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် တန်ချိန်အားဖြင့် အများဆုံး တင်သွင်းထားခဲ့ပြီး ၂၀၁၇-၂၀၁၈ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် မူ ဒုတိယအများဆုံး တင်သွင်းထားခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ဝယ်ယူတင်သွင်းရသော ပဲပုပ်တစ်တန် ဈေးနှုန်းအနေဖြင့် ၂၀၂၀-၂၀၂၁ ဘဏ္ဍာနှစ်မှ စတင်ပြီး တစ်တန်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၃၅၀) နှုန်းဖြင့် ဝယ်ယူနေကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ (ဇယား-၄)

၃၅။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ မွေးမြူရေးအစာထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းအတွက် ဒုတိယလိုအပ်မှုအများဆုံးဖြစ်သော ဆီထွက်သီးနှံ

ပုံ (၈) နှစ်အလိုက် ပြည်ပမှ တင်သွင်းသည့် ပဲပုပ်မှုန့် (SBM) ပမာဏစာရင်း အရင်းအမြစ်: MOC, မြန်မာနိုင်ငံမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်၊ (SBM=Soybean Meal)

၃၆။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၂ ခုနှစ်အထိ မန္တလေးဈေးကွက်၏ ပဲပုပ်ဈေးနှုန်းများကို လေ့လာကြည့်ရာတွင် ၂၀၁၉ ခုနှစ်၌ ရှမ်း ပဲပုပ်စေ့တစ်တင်းလျှင် အနိမ့်ဆုံးဈေးအဖြစ် (၁၅,၅၀၀) ကျပ်ဖြင့် မေလတွင်ရရှိခဲ့ပြီး ဗမာပဲပုပ်စေ့တစ်တင်းလျှင် အနိမ့်ဆုံးဈေးအဖြစ် (၁၇,၁၆၇) ကျပ်ဖြင့် နိုဝင်ဘာလတွင် ရရှိခဲ့ပါသည်။ ပဲပုပ်စေ့ဈေးနှုန်းများသည် တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် ဈေးနှုန်း ပိုမိုကောင်းမွန်

၃၃။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပဲပုပ်စေ့တင်သွင်းမှုအခြေအနေကို လေ့လာကြည့်ရာတွင် ပမာဏအားဖြင့် အနည်းငယ်သာရှိပြီး အများဆုံးတင်သွင်းမှုအနေဖြင့် (၂၀၂၀-၂၀၂၁) ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် တန်ချိန် (၁၃၃၂.၃၄၉)၊ တန်ဖိုးအမေရိကန်ဒေါ်လာ (၁.၀၄၁) သန်း တင်သွင်းခဲ့ပြီး အနည်းဆုံးတင်သွင်းမှုအဖြစ် (၂၀၁၇-၂၀၁၈) ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် တန်ချိန် (၈၁.၆) တန်၊ အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၀.၀၅၁) သန်းတင်သွင်းခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ (ဇယား-၃)

ဇယား (၄) ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန၏ ထောက်ခံချက်ဖြင့် ၂၀၁၅-၂၀၁၆ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၁-၂၀၂၂ ခုနှစ်ထိ ပဲပုပ်မှုန့် တင်သွင်းမှုအခြေအနေ

ဘဏ္ဍာနှစ်	စုစုပေါင်း တင်သွင်းတန်ချိန်	တစ်တန်ဈေး (US\$)	စုစုပေါင်းတန်ဖိုး (US\$)
၂၀၁၅-၂၀၁၆	၆၄,၇၀၀.၀၀	-	-
၂၀၁၆-၂၀၁၇	၉,၉၇၄.၃၆	-	-
၂၀၁၇-၂၀၁၈	၁၄,၅၅၅.၅၃	၂၁၄.၈၇	၃,၁၂၇,၆၈၀.၁၆
၂၀၁၈ (Mini)	၁,၅၄၀.၇၃	၃၁၁.၀၁	၄၇၉,၁၇၇.၀၉
၂၀၁၈-၂၀၁၉	၅,၆၇၇.၃၁	၂၅၈.၃၀	၁,၄၆၆,၄၅၁.၀၁
၂၀၁၉-၂၀၂၀	၉,၁၉၄.၇၂	၃၃၀.၆၈	၂,၆၉၃,၉၃၀.၈၆
၂၀၂၀-၂၀၂၁	၁,၅၇၀.၀၀	၃၅၀.၀၀	၆၇၆,၁၄၇.၅၁
၂၀၂၁-၂၀၂၂ (၃၁.၁.၂၂ထိ)	၈၆၄.၀၀	၃၅၀.၀၀	၄၇၆,၆၇၇.၃၉

အရင်းအမြစ်: ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန

ကြိတ်ဖတ်လိုအပ်ချက်ပမာဏမှာ မက်ထရစ်တန်ချိန် (၇.၅) သန်း ကျော်ရှိနေပြီး ၎င်းတို့တွင် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သော ပဲပုပ်မှုန့်များသည် လိုအပ်ချက်များပြားသည့်အပြင် ပြည်တွင်း၌ Solvent-type ဆီစက်များမရှိခြင်း၊ ပဲပုပ်ဆီကို လူကြိုက်နည်းသည့်အတွက် ပဲပုပ်ဆီထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းများ မဖြစ်ထွန်းခြင်းစသည်တို့ကြောင့် နိုင်ငံခြားမှ နှစ်စဉ်တင်သွင်း၍ အသုံးပြုနေကြရပါသည်။ ၂၀၁၇ မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း တင်သွင်းမှုပမာဏများသည် တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် ပိုမိုများပြားခဲ့ပြီး ၂၀၂၀ ခုနှစ်မှစတင်ကာ ပြန်လည်လျော့ကျခဲ့ပါသည်။ (ပုံ-၈)

လာသည်ကို တွေ့ရှိရပြီး ယခု ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင်မူ အမြင့်ဆုံးပေါက်ဈေးအဖြစ် ရှမ်းပဲပုပ်တစ်တင်းလျှင် (၄၉,၁၆၇) ကျပ်၊ ဗမာပဲပုပ် တစ်တင်းလျှင် (၆၀,၀၀၀) ကျပ် အသီးသီးရရှိခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ဈေးနှုန်းတဖြည်းဖြည်း မြင့်တက်လာပြီး နောက်ဆုံးရ ဈေးနှုန်းများအရ ရှမ်းပဲပုပ်စေ့တစ်တင်းလျှင် (၄၀,၀၀၀) ကျပ်နှုန်းနှင့် ဗမာပဲပုပ်စေ့တစ်တင်းလျှင် (၆၃,၃၃၃) ကျပ်နှုန်း အသီးသီး ဈေးရရှိခဲ့ပါသည်။ (နောက်ဆက်တွဲ-ဃ)

၃၇။ မန္တလေးဈေးကွက်၏ ပဲပုပ်ဖတ်နှင့် ပဲပုပ်ဆီဈေးနှုန်းအချက်အလက်များအရ ၂၀၁၉ ခုနှစ်၌ ပဲပုပ်ဖတ် တစ်ပိဿာလျှင် (၁,၁၄၅) ကျပ်သာ ရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင်မူ (၂,၅၇၅) ကျပ်ထိ ပေါက်ဈေးရရှိခဲ့ပါသည်။ အနိမ့်ဆုံးဈေးအဖြစ် ၂၀၂၀ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလမှစတင်၍ ဒီဇင်ဘာလအထိ ပဲပုပ်ဖတ်တစ်ပိဿာလျှင် (၉၅၀) ကျပ်သာ ဈေးနှုန်းရရှိခဲ့ပြီး ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ တွင်မူ ဈေးနှုန်းပြန်လည်မြင့်တက်ခဲ့ကြောင်းကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ပဲပုပ်ဆီဈေးနှုန်းများအနေဖြင့် ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် တစ်ပိဿာ လျှင် (၁၉၅၀) ကျပ်ဝန်းကျင်သာရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဧပြီလမှ စတင်ပြီး ပဲပုပ်ဆီ တစ်ပိဿာလျှင် (၇,၁၀၀) ကျပ်အထိ ဈေးနှုန်း မြင့်တက်ခဲ့ပါသည်။

(ဇ) သုံးသပ်ချက်များ

၃၈။ ဆက်စပ်ချိတ်ဆက်စီးပွားရေးစနစ် (Circular Economy) ကို ယနေ့ခေတ်တွင် ကျင့်သုံးလာကြရာ စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးကဏ္ဍ များတွင်လည်း ဆက်စပ်ချိတ်ဆက်စီးပွားရေးစနစ်ကို အခြေခံသော ဆက်စပ်ချိတ်ဆက်စိုက်ပျိုးရေးစနစ် (Circular Agriculture) ကို ကောင်းစွာကျင့်သုံးသင့်ပါသည်။ ဆက်စပ်ချိတ်ဆက် စီးပွားရေးစနစ်သည် ထုတ်လုပ်မှု၊ သုံးစွဲမှု၊ ဘေးထွက်ပစ္စည်းသုံးစွဲမှု၊ ပိုလျှံမှု စသည်တို့ကို ချိတ်ဆက်ပြီး ထုတ်လုပ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းသည် ကျန်းမာရေး နှင့်ညီညွတ်ပြီး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သဟဇာတ ဖြစ်စေသော စားသောက်မှုပုံစံကို ရရှိစေသည့် စီးပွားရေးစနစ်ဖြစ်သည့်အတွက် ယခုပဲပုပ်စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်း အောင်မြင် အောင် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် စိုက်ပျိုးရေးအခြေခံသည့် ဆက်စပ်ချိတ်ဆက်စီးပွားရေးစနစ်၏ နမူနာ ကောင်းတစ်ခုအဖြစ် ပုံဖော်ပေးနိုင်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ပဲပုပ်မှတစ်ဆင့် လူသားတို့ စားသုံးသည့်ပဲပုပ်ဆီနှင့် အခြားအစားအစာ ပြုလုပ်သည့်လုပ်ငန်းများ၊ တိရစ္ဆာန်စာထုတ်လုပ်သည့်လုပ်ငန်းများကိုလည်း ၎င်းစနစ်ပေါ်အခြေခံ၍ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခြင်းမှသည် ပဲပုပ်၏မူရင်းပါရှိသော အသားဓာတ်များကို တိရစ္ဆာန်၏အသားဓာတ်အဖြစ် ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်နိုင်သည်အထိ ဆောင်ရွက်ခြင်း သည်လည်း ဆက်စပ်ချိတ်ဆက် စီးပွားရေးစနစ်တစ်ခုဖြစ်သည့်အတွက် ပိုမိုမြှင့်တင်ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

၃၉။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စိုက်ပျိုးနေသော ပဲပုပ်မျိုးများသည် သက်လျင်၊ သက်လတ်မျိုးများဖြစ်သည့်အတွက် သက်တမ်းတိုပြီး သေချာဂရုစိုက်မည်ဆိုပါက အနည်းဆုံး ၃ လမှ အများဆုံး ၄ လအတွင်း ဝင်ငွေရရှိနိုင်သော အထွက်နှုန်းကောင်းမျိုးများ ဖြစ်ကြ ပါသည်။ စပါးရိတ်သိမ်းပြီး သီးထပ်အဖြစ် ကျန်ရှိသော အစိုဓာတ်ကို အသုံးပြုကာ အလွယ်တကူ စိုက်ပျိုးနိုင်သကဲ့သို့ ပြောင်း သီးနှံစိုက်ပျိုးပြီးနောက်တွင်လည်း သီးထပ်အဖြစ် စိုက်ပျိုးနိုင်ပါသည်။ အထွက်နှုန်းအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိမျိုးများသည် တစ်ဧက လျှင် (၂၀-၃၀) တင်းသာ ထွက်ရှိနိုင်သော်လည်း ပဲပုပ်ထုတ်လုပ်မှု အများဆုံးနိုင်ငံများဖြစ်သော အမေရိကန်၊ ဘရာဇီး၊ အာဂျင်တီးနား၊ တရုတ်နိုင်ငံ၏ အထွက်နှုန်းများမှာ မြန်မာနိုင်ငံနှင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက များစွာကွာခြားနေကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပဲပုပ် စိုက်ဧရိယာများ တိုးချဲ့ခြင်းထက် ဒေသနှင့်ကိုက်ညီသော အထွက်ကောင်းမျိုးများကို ဖြန့်ဝေပေးပြီး စနစ်တကျ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ် နိုင်အောင် နည်းပညာများ မျှဝေပေးခြင်း၊ စီမံချက်များချမှတ်၍ လိုအပ်သော ကူညီပံ့ပိုးမှုများ ထောက်ပံ့ပေးခြင်း၊ သုတေသန ပညာရှင်များဘက်မှလည်း နိုင်ငံခြားမှတင်သွင်းလာသောပဲပုပ်များနှင့် အရည်အသွေးယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းရှိသည့်မျိုးများ ပေါ်ထွန်း လာနိုင်စေရေးအတွက် သုတေသနများ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ပြီး ရရှိလာသောမျိုးများကို တောင်သူများထံ ဖြန့်ဝေစိုက်ပျိုးစေခြင်း၊ ရေမြေရာသီဥတုနှင့် ကိုက်ညီသည့် အရည်အသွေးကောင်းမျိုးများကို နိုင်ငံခြားမှတင်သွင်းပြီး မိမိတို့နိုင်ငံရှိ ပဲပုပ်စိုက်ပျိုးမှုများ သော ဒေသများနှင့်ကိုက်ညီသည့် မျိုးများရရှိရေးအတွက် မျိုးရွေးချယ်နည်းစနစ်များ အသုံးပြုကာ သုတေသနများ ဆောင်ရွက် ပေးခြင်း၊ တောင်သူများအတွက် အထွက်ကောင်းမျိုးများကို ဖြန့်ချိပေးနိုင်ရန် မျိုးစေ့ထုတ်စိုက်ဧရိယာများကို တိုးချဲ့ခြင်း စသည် တို့ပြုလုပ်ပေးခြင်းဖြင့် တစ်ဧကအထွက်နှုန်း တိုးတက်ရေးကို ကြိုးပမ်းသင့်ပါသည်။

၄၀။ ပဲပုပ်ကို Zero Tillage ဖြင့် စပါးအပြီးတွင် သီးထပ်စိုက်ပျိုးနိုင်သည့်အပြင် ပြောင်းနှင့်လည်း သီးထပ်စိုက်ပျိုးနိုင်ပါသည်။ ပြောင်းသည် မြေဆီလွှာမှ အာဟာရဓာတ်များကို အများအပြား စုပ်ယူသုံးစွဲသော အပင်မျိုးဖြစ်သည့်အတွက် ပြောင်းစိုက်ပျိုး

အပြီးတွင် ပဲပုပ်ကိုသာ သီးထပ်စိုက်ပျိုးပါက မြေကြီးမှ ကုန်ဆုံးခဲ့သော အာဟာရဓာတ်များကို ပဲပုပ်၏ အမြစ်ဖုများတွင်ပါရှိသော Nitrogen Fixing Bacteria များ၏ အကူအညီဖြင့် ပြန်လည်ဖြည့်တင်းပေးနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်တွင်းတိရစ္ဆာန်စာ ထုတ်လုပ်မှုတွင် လိုအပ်ချက်အများဆုံးဖြစ်သောပြောင်းကို စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သူများအနေဖြင့် ပြောင်းစိုက်ပျိုးပြီးပါက မိမိတို့၏ စိုက်ပျိုးမြေများကို ပြန်လည်ထိန်းသိမ်းသည့်အနေဖြင့် ပဲပုပ်ကို စိုက်ပျိုးသင့်ပါသည်။

၄၁။ ပဲပုပ်ကို တိရစ္ဆာန်အစာအတွက် ပြည်တွင်း၌ တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် ထုတ်လုပ်လာနိုင်စေရန် အဓိကအခြေခံအုတ်မြစ်ဖြစ်သော ဆီကြိတ်ခွဲသန့်စင်စက်များကို အဆင့်မြှင့်တင်ပေးနိုင်ရေးသည်လည်း အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်တွင်း၌ ပဲပုပ်ကို ကြိတ်ခွဲထုတ်လုပ်မည်ဆိုပါက ဆီသန့်စင်သည့်စက် (crude oil refinery machine) များ မရှိသည့်အတွက် ပဲပုပ်အနံ့ပျောက်သည်အထိ မထုတ်လုပ်နိုင်သဖြင့် စားသုံးသူများသည် အနံ့ပြင်းသောပဲပုပ်ဆီထက် ပုံမှန် သုံးစွဲနေကျဖြစ်သော မြေပဲဆီ၊ နေကြာဆီ၊ စားအုန်းဆီ အစရှိသည်တို့ကိုသာ ရွေးချယ်အသုံးပြုကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဈေးကွက်တွင်း ထိုးဖောက်နိုင်မည့် အရည်အသွေးမီ ပဲပုပ်ဆီများကို ထုတ်လုပ်နိုင်မှသာလျှင် စားသုံးသူများ ရွေးချယ်အသုံးပြုနိုင်ချေရှိသည့်အတွက် ဆီစက်များကို အဆင့်မြှင့်တင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ စားသုံးရန်ဆီလည်း ထုတ်လုပ်နိုင်ပြီး၊ တိရစ္ဆာန်စာအတွက် အကြွင်းအကျန် ပစ္စည်းများနှင့် ကြိတ်ဖတ်များလည်း ရနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

၄၂။ ပဲပုပ်တွင် ပုံမှန်အားဖြင့် ဆီပါဝင်မှု (၁၈-၂၀) ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပဲပုပ်မျိုးများတွင်မူ ဆီပါဝင်မှု (၁၅.၇၈) ရာခိုင်နှုန်းမှ (၂၁.၉၂) ရာခိုင်နှုန်းထိ ပါဝင်နေကြောင်းသိရှိရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပဲပုပ်စေ့ဆယ်တင်းကို လွန်သွားဖြင့်ကြိတ်သည့်စနစ် (expeller-type) ဖြင့် ကြိတ်ခွဲမည်ဆိုပါက ဆီ (၂၆) ပိဿာ ရရှိနိုင်ပြီး ဓာတုဒြပ်ပေါင်းဖြင့်ဖျော်ထုတ်သည့်စနစ် (solvent-type) ဖြင့် ကြိတ်ခွဲမည်ဆိုပါက ဆီပိဿာချိန် (၃၈) ပိဿာထိ ရရှိနိုင်ပါသည်။ (၁တင်း = ၂၀ပိဿာ = ၃၂.၆၆ကီလိုဂရမ်ဖြင့် တွက်ချက်ထားပါသည်။) ထို့ပြင် ပဲပုပ်စေ့တစ်တင်းမှ ဆီအပြင် ကြိတ်ဖတ် (၁၅) ပိဿာဝန်းကျင်ခန့်လည်း ရရှိနိုင်ပါသေးသည်။ ရရှိလာသော ပဲပုပ်ကြိတ်ဖတ်များသည် အသားဓာတ်အလွန်ကြွယ်ဝပြီး အခြားဆီထွက် သီးနှံကြိတ်ဖတ်များထက် အရည်အသွေး ပိုမိုကောင်းမွန်နိုင်ပါသည်။ ဆီကြိတ်ဖတ်များ၏ ဆီကြွင်းကျန်မှုအနေဖြင့် expeller-type စက်များအသုံးပြုကြိတ်ခွဲရာမှ ထွက်ရှိလာသော ဆီကြိတ်ဖတ်များတွင် ဆီပါဝင်မှု (၇-၈) ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး solvent-type စက်များကို အသုံးပြုပြီး ကြိတ်ခွဲပါက Hexane အသုံးပြုရသည့်အတွက် ဆီကြိတ်ဖတ်များတွင် ဆီပါဝင်မှုမှာ (၁) ရာခိုင်နှုန်းအောက် လျော့နည်းသွားနိုင်ပါသည်။ တစ်နေ့လျှင် ပဲပုပ်တန်ချိန် ၃၀ အထက် ကြိတ်ခွဲလိုပါက solvent-type အသုံးပြုသင့်ပြီး တန်ချိန် ၃၀ အောက်သာ ကြိတ်ခွဲလိုပါက expeller-type (pressed-type) ကိုသာ အသုံးပြုသင့်ပါသည်။ ထို့ပြင် expeller-type အသုံးပြုပါက ပဲပုပ်ကြိတ်ဖတ်အကြမ်းသာ ရရှိနိုင်ပြီး solvent-type ဖြင့်ဆီကြိတ်ခွဲပါက ပဲပုပ်ကြိတ်ဖတ်အကြမ်းအဆင့်မှ ပဲပုပ်မှုန့်အချောရသည်အထိ processing ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။ ယင်းအချက်များသည်လည်း ပဲပုပ်ဆီထုတ်လုပ်မှု၊ တိရစ္ဆာန်စာကုန်ကြမ်းထုတ်လုပ်မှု အစရှိသည်တို့အတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည့်အချက်များ ဖြစ်ပါသည်။ (doinggroup, ၂၀၂၂)

၄၃။ ပြည်တွင်း၌ ပဲပုပ်များတိုးချဲ့စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်၍ ပဲပုပ်ကြိတ်ဖတ်များ ထုတ်လုပ်နိုင်ပါက အဓိကကြုံတွေ့ရမည့် ပြဿနာမှာ Aflatoxin မှီတက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မှီစွဲရသည့်အကြောင်းအရင်းမှာ စိုက်ခင်းမှ ထွက်ရှိလာသော ပဲပုပ်စေ့များကို အခြောက်ခံစက်ဖြင့် အခြောက်မခံခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ပဲပုပ်မှုန့်နှင့် ပဲပုပ်ဖတ်တို့တွင် ထိန်းသိမ်းထားရမည့် အစိုဓာတ်ပမာဏမှာ (၁၄) ရာခိုင်နှုန်းအောက်ဖြစ်ပြီး Aflatoxin ပါဝင်မှုကို (၂၀) ppb (parts per billion) ထက် မကျော်လွန်ရန် ပြုလုပ်သင့်ပါသည်။ တိရစ္ဆာန်များအတွက် Aflatoxin ပါဝင်မှုသည် (၂၀) ppb ဝန်းကျင်ရှိပါက ခံနိုင်ရည်ရှိနိုင်သော်လည်း ပဲပုပ်မှပြုလုပ်သော အစားအသောက်များတွင် Aflatoxin ပါဝင်မှုသည် (၀) ppb ရှိမှသာ အစားအစာဘေးအန္တရာယ် ကင်းရှင်းမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဆီထုတ်ပြီးသော တိရစ္ဆာန်စာကြိတ်ဖတ်များတွင် Aflatoxin ပါဝင်မှုကို အမိုးနီးယားအသုံးပြုပြီး လျှော့ချနိုင်သော်လည်း အသားဓာတ်ပါဝင်မှုကို အနည်းငယ် ထိခိုက်နိုင်ကြောင်း သိရှိရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်တွင်း၌ ကြိတ်ဖတ်များကို ကိုယ်တိုင်ထုတ်လုပ်နိုင်ပါက မှီမတက်စေရန် အခြောက်ခံစက်များအသုံးပြုပြီး စနစ်တကျအခြောက်ခံခြင်း၊ သတ်မှတ်အစိုဓာတ်များကို ထိန်းသိမ်းထားခြင်း၊ ရိတ်သိမ်းချိန်လွန်နည်းပညာများ အသုံးပြုခြင်း အစရှိသည်တို့ ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

၄၄။ မွေးမြူရေးအစာလိုအပ်ချက်အရ တစ်နှစ်လျှင် ပဲပုပ်ဖတ်တန်ချိန် (၅) သိန်းခန့် တင်သွင်းနေရပြီး ပြည်တွင်းတွင် လုံလောက်စွာ မထုတ်လုပ်နိုင်ပါက တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးပိုမိုတိုးချဲ့လာမှုနှင့်အညီ နောင်ကာလများတွင် တန်ချိန်ပိုမို တင်သွင်းလာ

ရနိုင်ပါသည်။ ပြည်တွင်းတွင် ထုတ်လုပ်မှု အနည်းငယ်ရှိနေသော်လည်း လိုအပ်ချက်ပြည့်မှီအောင် အလုံအလောက် မထုတ်လုပ်နိုင်ပါက ပြည်ပမှဝယ်ယူတင်သွင်းနေရသည့်အတွက် နိုင်ငံတော်အနေဖြင့် နိုင်ငံခြားငွေ ပိုမိုသုံးစွဲမှု ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါသည်။ ပဲပုပ်ကို ပြည်တွင်းတွင် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ပြီး ဆီကြိတ်ခွဲသန့်စင်ထုတ်လုပ်နိုင်မည်ဆိုပါက နိုင်ငံတော်၏ အဓိကမျှော်မှန်းချက်ဖြစ်သော ပြည်တွင်းဆီဖူလုံနိုင်သလို တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးကဏ္ဍအတွက်လည်း အစာကုန်ကြမ်းဖူလုံနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုးသူတောင်သူများအတွက်လည်း ဆီနှင့် ကြိတ်ဖတ်များ ရရှိနိုင်သည့်အတွက် ဆီရောကြိတ်ဖတ်ပါ ဈေးကွက်သို့ တင်ပို့နိုင်မည်ဖြစ်ပြီး ယခင်ထက် ပိုမိုတွက်ချေကိုက်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံတော်အနေဖြင့်လည်း ပိုလျှံပါက ပဲပုပ်စားသုံးမှုအများဆုံးဖြစ်သော အိမ်နီးချင်းတရုတ်နိုင်ငံအပါအဝင် အိန္ဒိယနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံဈေးကွက်များသို့ ထိုးဖောက်တင်ပို့ရန် လုပ်ဆောင်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူထုတ်လုပ်သူများအတွက်လည်း အစာကုန်ကြမ်းများကို ဈေးနှုန်းသက်သာစွာ ဝယ်ယူရရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည့်အပြင် စားသုံးသူများအတွက်လည်း ဈေးနှုန်းသင့်တင့်သော သားငါးမျိုးစုံကို ထုတ်လုပ်ပေးနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

၄၅။ ပဲပုပ်ကို ဆီအဖြစ် ထုတ်လုပ်ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံသားတို့၏ ဆီကြိုက်နှစ်သက်မှုနှုန်းထားများအရ ပဲဆီ၊ နှမ်းဆီတို့ကိုသာ ဦးစားပေးစားသုံးကြသည့်အတွက် ပြည်တွင်းဈေးကွက်သို့ ထိုးဖောက်ဝင်ရောက်နိုင်ရန်ခက်ခဲသော်လည်း ဆီစက်များ အဆင့်မြှင့်တင်နေစဉ်ကာလအတွင်း ပဲပုပ်ဆီစားသုံးမှုများသောနိုင်ငံများသို့ ပြည်တွင်းထုတ် ပဲပုပ်ဆီကြမ်းများကို တင်ပို့နိုင်ပါက ပြည်တွင်းအတွက် အဓိကလိုအပ်ချက်ဖြစ်သော ပဲပုပ်ကြိတ်ဖတ်များကို ရရှိနိုင်သလို ပြည်ပသို့ တင်ပို့နိုင်ခြင်းကြောင့် တောင်သူများ၊ ဆီထုတ်လုပ်သူများအတွက်လည်း အကျိုးရှိနိုင်ပြီး တစ်ဖက်တစ်လမ်းမှ နိုင်ငံတော်အတွက်လည်း နိုင်ငံခြားဝင်ငွေ ရရှိနိုင်ပါသည်။ ပြည်တွင်းဆီစက်များ အဆင့်မြှင့်တင်ပြီးပါက နိုင်ငံခြားမှ အဓိကထားတင်သွင်းနေရသော ပဲပုပ်ကြိတ်ဖတ်အမှုန်များကို ပြည်တွင်း၌ပင် ထုတ်လုပ်နိုင်သည့်အတွက် နိုင်ငံခြားငွေသုံးစွဲမှုကို လျှော့ချနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းစက်များမှ ထွက်ရှိလာသော အနံ့ဖယ်ပြီး ပဲပုပ်ဆီသန့်များကို ပြည်တွင်းဈေးကွက်တွင်သာမက ပြည်ပသို့ပါ တင်ပို့နိုင်ရန် လုပ်ဆောင်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

၄၆။ ပြည်တွင်း၌ ပဲပုပ်စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု ကျဆင်းရခြင်းမှာ ပဲပုပ်၏ ဈေးကွက်မခိုင်မာခြင်းကြောင့် ပဲပုပ်ကို အဓိကသီးနှံအဖြစ် မစိုက်ပျိုးကြဘဲ အခြားသီးနှံများစိုက်ပျိုးပြီးနောက် ကျန်ရှိနေသော အာဟာရအကြွင်းအကျန်များကို အသုံးပြုကာ စိုက်ပျိုးကြသည့်အတွက် ပဲပုပ်၏အထွက်နှုန်းကျဆင်းရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ပဲပုပ်သည် ကမ္ဘာ့ဈေးကွက် ခိုင်ခိုင်မာမာရှိသော်လည်း ပြည်တွင်းရှိ တောင်သူများအတွက် ခိုင်မာသောဈေးကွက်မရှာပေးနိုင်ခြင်းကြောင့် တောင်သူများသည် ပဲပုပ်စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုတွင် သွင်းအားစုများကို အပြည့်အဝအသုံးမပြုကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ပဲပုပ်စားသုံးမှု မြင့်မားသော အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများဖြစ်သည့် တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ ထိုင်းနိုင်ငံတို့ကိုသာ ပဲပုပ်နှင့်ပတ်သက်သည့် ကုန်ပစ္စည်းများ တင်ပို့နိုင်ရန် ဈေးကွက်လမ်းကြောင်း ရှာပေးမည်ဆိုပါက တောင်သူများအနေဖြင့်လည်း စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရန် စိတ်ပါဝင်စားလာနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ထွက်ရှိလာသော သီးနှံနှင့် ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများအတွက် အဓိကလိုအပ်သော အခြောက်ခံစက်များ၊ လယ်ယာသုံးစက်ပစ္စည်းကိရိယာများ၊ သိုလှောင်မှုနည်းစနစ်များ စသည်တို့ကို ကူညီထောက်ပံ့ပေးနိုင်မည်ဆိုပါက တောင်သူများအနေဖြင့်လည်း အရည်အသွေးမှီသော ပဲပုပ်နှင့်ထွက်ကုန်ပစ္စည်းများကို ထုတ်လုပ်ပေးနိုင် မည်ဖြစ်ပါသည်။

၄၇။ ထို့အတူ ပဲပုပ်စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု တန်ဖိုးကွင်းဆက်တစ်လျှောက်တွင်ရှိသောလုပ်ငန်းများအတွက် အတိုးနည်း ချေးငွေများရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ပေးရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။ မျိုးထုတ်လုပ်ပေးသောလုပ်ငန်းမှစတင်ကာ ကုန်ချောအဖြစ် ထုတ်လုပ်ရောင်းချတင်ပို့နိုင်သည်အထိသာမက ၎င်းမှထွက်ရှိသော အစားအစာများကို ဆင့်ကဲစားသုံးပြီး အာဟာရပြောင်းလဲရရှိသည်အထိ အဆင့်တစ်ခုချင်းတိုင်းတွင် ပါဝင်သောလုပ်ငန်းများအတွက်လည်း လိုအပ်သည်များကို ပံ့ပိုးကူညီပေးမှသာ ပဲပုပ်စိုက်ပျိုးတိုးချဲ့မှုလုပ်ငန်းကို အောင်မြင်အောင်ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပညာရှင်များအနေဖြင့် Value Chain Analysis များပြုလုပ်ပေးခြင်းဖြင့် တန်ဖိုးကွင်းဆက်တစ်လျှောက်လိုအပ်ချက်များကို သိမြင်နိုင်ပါမည်။

၄၈။ ပဲပုပ်စေ့တစ်တန်ဈေးနှုန်းသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၆၀၀) ဝန်းကျင်တွင်ရှိပြီး ပဲပုပ်မှုန့် တစ်တန်ဈေးနှုန်းသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၄၀၀) ဝန်းကျင်ရှိပါသည်။ ပဲပုပ်ဆီဈေးနှုန်းမှာမူ တစ်တန်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၁,၄၀၀) ဝန်းကျင် ဈေးရရှိနေပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပဲပုပ်စေ့ကို ပြည်တွင်း၌ အလုံအလောက်ထုတ်လုပ်ပြီး ကြိတ်ခွဲသန့်စင်ထုတ်လုပ်မည်ဆိုပါက ပြည်ပမှ ဝယ်ယူတင်သွင်းနေရသော ပဲပုပ်မှုန့်အတွက် နိုင်ငံခြားဝင်ငွေဆုံးရှုံးမှုကို လျှော့ချနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ပဲပုပ်မှုန့်ကို နှစ်စဉ်တန်ချိန် (၅) သိန်းနီးပါး တင်သွင်းနေရသည့်အတွက် တစ်တန်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၄၀၀) နှင့် တွက်ချက်ကြည့်ပါက အမေရိကန်

ဒေါ်လာသန်း (၂၀၀) ဝန်းကျင် ပြည်ပမှ တင်သွင်းနေရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပဲပုပ်မှုန့်တင်သွင်းမှုကို မလျှော့ချနိုင်သေးသည့် ကာလများတွင် ပြည်တွင်းပဲပုပ်စေ့ကို တင်ပို့မည်ဆိုပါက ပဲပုပ်စေ့ တစ်တန်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၆၀၀) ဝန်းကျင်ရှိသဖြင့် တန်ချိန် (၅) သိန်းတင်ပို့နိုင်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်း (၃၀၀) ကျော် ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပဲပုပ်စေ့ကို တင်ပို့ပြီး ပဲပုပ်မှုန့်ကို တင်သွင်းမည်ဆိုပါက အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်း (၁၀၀) ကျော် ကုန်သွယ်မှုပိုငွေအဖြစ် ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါ သည်။

၄၉။ ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံမှပဲပုပ်ကို အိမ်နီးချင်းတရုတ်နိုင်ငံသို့ တင်ပို့နိုင်ရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများမှ ကုန်သွယ်မှု စာချုပ်ချုပ်ဆိုနိုင်ရန်အတွက် ကြိုပမ်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် အရည်အသွေးကောင်း ပဲပုပ်များကို ထုတ်လုပ်နိုင် ရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍစုံမှ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ကန်ထရိုက်လယ်ယာစနစ်များ ဖော်ဆောင်ပေးခြင်း၊ စိုက်ပျိုးရေးချေးငွေများ ထုတ်ပေးခြင်း၊ စက်ကိရိယာများ အဆင့်မြှင့်တင်နိုင်ရေးနှင့် ဝယ်ယူနိုင်ရေးအတွက် အသေးစား၊ အလတ်စား ချေးငွေများ ချေးပေးခြင်း စသည့်ပံ့ပိုးမှုများ လိုအပ်ပါသည်။

(ဈ) မူဝါဒဆိုင်ရာ အကြံပြုချက်များ

၅၀။ ပဲပုပ်နှင့်ပတ်သက်၍ တိုးချဲ့စိုက်ပျိုးရန်၊ ပြည်တွင်းတိရစ္ဆာန်စာဖူလုံရန်၊ နိုင်ငံခြားငွေသုံးစွဲမှု လျှော့ချရန်နှင့် ပြည်ပဝင်ငွေ ရရှိရန် စသည်တို့အတွက် နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့် အောက်ဖော်ပြအပါ အချက်အလက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ် ပါကြောင်း အကြံပြုတင်ပြအပ်ပါသည်-

- (က) အထွက်ကောင်းမျိုးများရရှိစေရန် သုတေသနများဆောင်ရွက်ခြင်းအတွက် ပံ့ပိုးကူညီဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (ခ) တောင်သူများအတွက် မျိုးကောင်းမျိုးသန့်များကို အလုံအလောက်ပံ့ပိုးနိုင်ရေးအတွက် မျိုးစေ့ထုတ်လုပ်ငန်းများ တိုးတက်ရေးကို ကူညီဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (ဂ) တောင်သူများ ပဲပုပ်ပိုမိုစိုက်ပျိုးလာစေရန်အတွက် ဈေးကွက်အလားအလာများ၊ စိုက်နည်းစနစ်များ စသည်တို့ကို သိရှိစေရန်အတွက် ပညာပေးလုပ်ငန်းများ ပိုမိုဆောင်ရွက်လာနိုင်စေရန် ပံ့ပိုးပေးခြင်း၊
- (ဃ) ရပ်ရွာအလိုက် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု တိုးချဲ့ရေးအတွက် စံပြစိုက်ကွင်းများ၊ လှုံ့ဆော်မှုများ၊ ယှဉ်ပြိုင်စိုက်ကွင်းများ ပြုလုပ်ပေးကာ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု တိုးတက်ရေးကို အားပေးဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (င) ပဲပုပ်အထွက်နှုန်းတိုးတက်ရေးအတွက် အဓိကလိုအပ်သော သွင်းအားစုများကို ဈေးနှုန်းသင့်တင့်စွာဖြင့် ရရှိနိုင်ရေး ကူညီဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (စ) စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သူတောင်သူများ မနစ်နာစေသည့် အတိုးနှုန်းထားများဖြင့် ချေးငွေများ ပံ့ပိုးပေးခြင်း၊
- (ဆ) တောင်သူများအတွက် လိုအပ်သော စိုက်ပျိုးရေးသုံး စက်ကိရိယာများကို ထောက်ပံ့ပေးခြင်း၊
- (ဇ) စက်ကိရိယာများအတွက် လိုအပ်သော လောင်စာဆီများကိုလည်း ဈေးနှုန်းသင့်တင့်စွာဖြင့် အလွယ်တကူ ဝယ်ယူ ရရှိနိုင်ရေးအတွက် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (ဈ) တောင်သူများမှ ထွက်ရှိလာမည့် သီးနှံများအတွက် အစိုဓာတ်ထိန်းသိမ်းရန် ရပ်ရွာတိုင်း၌ အခြောက်ခံစက်များ ရရှိ စေရေး ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (ည) သီးနှံရာသီအပြီး ထွက်ရှိလာမည့် ပဲပုပ်များကို ကြိတ်ခွဲရန် ဆီစက်များ အရံသင့်ရှိနေရေးအတွက် ဆီစက်များ တိုးချဲ့ ခြင်း၊ အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်း၊ ဝယ်ယူတည်ထောင်ခြင်းများ ပြုလုပ်နိုင်ရေး အတိုးနှုန်းသက်သာသော ချေးငွေများ ထုတ်ချေးပေးခြင်းဖြင့် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (ဋ) ကြိတ်ခွဲသန့်စင်ရာ၌ အဓိကထား၍ ထုတ်လုပ်ရမည်မှာ အရည်အသွေးမှီသည့် ပဲပုပ်ကြိတ်ဖတ်များဖြစ်သည့် အတွက် ၎င်းတို့ကို အဆင့်မီထုတ်လုပ်နိုင်ရေး ပံ့ပိုးကူညီပေးခြင်း၊

- (၄) ထို့အပြင် ထွက်ရှိလာသောပဲပုပ်ကို တိရစ္ဆာန်စာထုတ်လုပ်ရေးတွင် အဓိကအသုံးပြုလာနိုင်ပါက by-product အဖြစ် ထွက်ရှိလာမည့်ဆီများကို သန့်စင်ပြီး ပြည်ပသို့ တင်ပို့နိုင်ရေးနှင့် ပြည်ပမှ တင်သွင်းနေသည့် စားသုံးဆီများ အစား ထိုးကာ ပြည်တွင်းဈေးကွက်သို့ ဖြန့်ဖြူးနိုင်ရေးအတွက်ကိုလည်း ပံ့ပိုးကူညီဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (၅) တောင်သူများနှင့် အကျိုးတူဆောင်ရွက်နိုင်မည့် ကုမ္ပဏီများ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ချိတ်ဆက်ပေးကာ တောင်သူများ အကျိုးပိုမိုဖြစ်ထွန်းရေးအတွက် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးခြင်း။

ကိုးကားချက်များ

စိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာန၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန
 လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် စာရင်းအင်းဦးစီးဌာန၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန
 စိုက်ပျိုးရေးသုတေသနဦးစီးဌာန၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန
 မွေးမြူရေးနှင့်ကုသရေးဦးစီးဌာန၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန
 ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန
 ကုန်သွယ်ရေးဦးစီးဌာန၊ စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန
 မြန်မာနိုင်ငံတိရစ္ဆာန်အစာ ထုတ်လုပ်သူများအသင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်
 ပွဲစား၊ ကုန်သည်၊ စက်ပိုင်များ မဟာကထိန်တော်အသင်း၊ မန္တလေး

- AFBF_American Farm Bureau Federation
- Atlas.big
- Biz Vibe
- Brazil Agro Exports
- Businessinsider
- Doing Group
- Emerging Market Views
- FAO_Food and Agriculture Orgainzation
- Nasdaq
- SEAIR
- Statista
- USDA_United States Department of Agriculture
- WITS_ World Integrated Trade Solution (World Bank)

ပုံနှိပ်သူ-မိဘအေးရိပ်ပုံနှိပ်တိုက် (၀၀၉၀၂)
 Phone: ၀၉-၅၁၉၆၈၆၆၊ ၀၉-၄၃၁၁၄၁၄၄
 Address: အမှတ်-၃၆/ဘီ၊ (၅၅) လမ်း၊
 အလယ်ဘလောက်၊ ပုဇွန်တောင်မြို့နယ်၊
 ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး။

လယ်ယာစီးပွားနှင့်ကုန်သွယ်မှုဌာနခွဲ၊
 စီမံကိန်းဦးစီးဌာန၊
 စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန
 Email: agribusiness.dopmoali@gmail.com
 Phone: ၀၆၇၃-၄၁၀၁၀၇၊ ၀၆၇၃-၄၁၀၆၈၄
 Address: ရုံးအမှတ် (၁၅)၊ နေပြည်တော်။

နောက်ဆက်တွဲ (က)

နှစ်အလိုက် ပဲပုပ်စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု အများဆုံးနိုင်ငံများ၏ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု အခြေအနေ

ရေတွက်ပုံ-တန်ချိန်သန်း

နိုင်ငံများ	၂၀၁၄-၂၀၁၅	၂၀၁၅-၂၀၁၆	၂၀၁၆-၂၀၁၇	၂၀၁၇-၂၀၁၈	၂၀၁၈-၂၀၁၉	၂၀၁၉-၂၀၂၀	၂၀၂၀-၂၀၂၁	၂၀၂၁-၂၀၂၂
အမေရိကန်	၁၀၆.၈၉	၁၀၆.၈၇	၁၁၆.၉၃	၁၂၀.၀၇	၁၂၀.၅၂	၉၆.၆၇	၁၁၄.၇၅	၁၂၀.၇၁
ဘရာဇီးလ်	၉၇.၂	၉၆.၅	၁၁၄.၉	၁၂၃.၄	၁၁၉.၇	၁၂၈.၅	၁၃၈	၁၃၉
အာဂျင်တီးနား	၆၁.၄	၅၈.၈	၅၅	၃၇.၈	၅၅.၃	၄၈.၈	၄၆.၂	၄၆.၅
အခြား	၅၄.၂၆	၅၃.၇၄	၆၂.၉၅	၆၂.၁၄	၆၅.၈၁	၆၅.၉၂	၆၇.၂၇	၆၆.၃၅

အရင်းအမြစ်: statista

နောက်ဆက်တွဲ (ခ)

၂၀၁၆-၂၀၁၇ မှ ၂၀၂၁-၂၀၂၂ ဘဏ္ဍာနှစ်အထိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပဲပုပ်စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု အခြေအနေ

ခုနှစ်	စိုက်ဧရိယာ (ဧက)	ရိတ်သိမ်းဧရိယာ (ဧက)	အထွက်နှုန်း (တင်း/ဧက)	အထွက် (တင်း)
၂၀၁၆-၂၀၁၇	၃၅၃,၈၀၅	၃၅၃,၃၇၅	၁၈.၉၁	၆,၆၈၃,၄၇၈
၂၀၁၇-၂၀၁၈	၃၄၅,၄၄၈	၃၄၅,၂၉၉	၁၈.၈၇	၆,၅၁၆,၈၃၀
၂၀၁၈-၂၀၁၉	၃၄၃,၈၄၅	၃၄၃,၄၄၆	၁၈.၇၅	၆,၄၃၈,၅၄၄
၂၀၁၉-၂၀၂၀	၃၃၉,၇၂၇	၃၃၉,၇၀၆	၁၈.၇၂	၆,၃၅၈,၈၉၁
၂၀၂၀-၂၀၂၁	၃၂၅,၂၀၅	၃၂၁,၂၈၀	၁၈.၆၂	၅,၉၈၁,၃၃၂
၂၀၂၁-၂၀၂၂	၃၂၁,၄၃၈	၃၂၁,၀၄၆	၁၈.၆၅	၅,၉၈၈,၁၆၈

အရင်းအမြစ်: စိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာန

နောက်ဆက်တွဲ (ဂ)

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘဏ္ဍာနှစ်/နိုင်ငံအလိုက် ပဲပုပ်စေ့ (soybean) တင်ပို့မှုစာရင်း (ပင်လယ်ရေကြောင်း+နယ်စပ်)

ရေတွက်ပုံ-ဒေါ်လာသန်း

နိုင်ငံ	၂၀၁၇-၂၀၁၈		၂၀၁၈ (Minibudget)		၂၀၁၈-၂၀၁၉		၂၀၁၉-၂၀၂၀		၂၀၂၀-၂၀၂၁		၂၀၂၁-၂၀၂၂ (မတ်လ) ထိ (ယာယီ)	
	တန်ချိန်	တန်ဖိုး	တန်ချိန်	တန်ဖိုး	တန်ချိန်	တန်ဖိုး	တန်ချိန်	တန်ဖိုး	တန်ချိန်	တန်ဖိုး	တန်ချိန်	တန်ဖိုး
တရုတ်	၁၈၃၄.၄၀၀	၀.၉၂၁	၈၅၁.၄၀၀	၀.၄၂၈	၂၉၂၆.၇၅၀	၁.၄၂၉	၂၂၂၇.၀၀၀	၁.၀၉၇	၁၀၀၂.၀၀၀	၀.၅၀၁	၀.၀၀၀	၀.၀၀၀
ဆိုင်းရပ်စ်									၁.၀၀၀	၀.၀၀၀		
အိန္ဒိယ	၅၁.၈၅၀	၀.၀၂၂	၁၁၅.၆၀၀	၀.၀၅၀	၂၉၆၂.၉၀၀	၁.၀၄၉	၁၀၉၂၅.၇၀၀	၄.၂၃၂	၃၉၀၃.၀၀၀	၂.၄၈၀	၀.၀၀၀	၀.၀၀၀
အင်ဒိုနီးရှား					၄၆.၀၀၀	၀.၀၁၆						
အစွဲရေး									၃.၀၀၀	၀.၀၀၃		
ဂျပန်	၀.၉၉၀	၀.၀၀၁			၀.၃၀၀	၀.၀၀၀	၂.၉၇၀	၀.၀၀၂	၁.၂၉၀	၀.၀၀၂		
မလေးရှား	၀.၃၁၁	၀.၀၀၀			၂.၃၉၀	၀.၀၀၁						
နီပေါ											၃၄၅.၀၀၀	၀.၂၄၉
စင်ကာပူ			၁.၁၂၅	၀.၀၀၁			၆၅.၉၀၀	၀.၀၃၈				
ထိုင်ဝမ်	၁၃၂.၀၀၀	၀.၀၇၄			၂၁၉.၉၀၀	၀.၁၂၁	၈၈.၀၀၀	၀.၀၅၀	၁၉၈.၀၀၀	၀.၁၂၅	၆၆.၀၀၀	၀.၀၄၉
ထိုင်း	၀.၀၀၀	၀.၀၀၀	၀.၀၀၀	၀.၀၀၀	၁၈၀.၀၀၀	၀.၁၀၅	၁၆၆၆.၁၆၀	၁.၀၁၇	၁၀၆၇.၃၂၃	၀.၅၃၇	၀.၀၀၀	၀.၀၀၀
ယူအေအီး					၄၈.၀၀၀	၀.၀၁၇						
အမေရိကန်							၂၃၀.၀၀၀	၀.၁၀၉	၀.၅၄၅	၀.၀၀၁		
ဗီယက်နမ်							၄၈၃.၀၀၀	၀.၁၂၁				
စုစုပေါင်း	၂၀၁၉.၅၅၁	၁.၀၁၈	၉၆၈.၁၂၅	၀.၄၇၉	၆၃၈၆.၂၄၀	၂.၇၃၇	၁၅၆၈၈.၇၃၀	၆.၆၆၅	၆၁၇၆.၁၅၈	၃.၆၄၈	၄၁၁.၀၀၀	၀.၂၉၈

အရင်းအမြစ်: ကုန်သွယ်ရေးဦးစီးဌာန

နောက်ဆက်တွဲ (ဃ)

မန္တလေးဈေးကွက်၏ နှစ်အလိုက် ပဲပုပ်စေ့ဈေးနှုန်းများ

ရေတွက်ပုံ-တစ်တင်း/ကျပ်

	၂၀၁၉		၂၀၂၀		၂၀၂၁		၂၀၂၂	
	ရှမ်း	ဗမာ	ရှမ်း	ဗမာ	ရှမ်း	ဗမာ	ရှမ်း	ဗမာ
ဇန်နဝါရီ	၁၉,၁၆၇	၁၉,၆၆၇	၁၈,၆၆၇	၁၈,၀၀၀	၁၉,၆၆၇	၂၀,၃၃၃	၃၆,၈၃၃	၃၄,၁၆၇
ဖေဖော်ဝါရီ	၁၉,၁၆၇	၂၀,၀၀၀	၁၈,၃၃၃	၁၇,၀၀၀	၂၂,၅၀၀	၂၀,၆၆၇	၃၆,၀၀၀	၃၇,၀၀၀
မတ်	၁၈,၈၃၃	၁၉,၆၆၇	၁၈,၀၀၀	၁၇,၅၀၀	၂၀,၇၅၀	၂၁,၀၀၀	၄၅,၈၃၃	၄၈,၀၀၀
ဧပြီ	၁၇,၁၆၇	၂၀,၆၆၇	၁၈,၀၀၀	၁၈,၆၆၇	၂၃,၀၀၀	၃၁,၃၃၃	၄၉,၁၆၇	၄၉,၅၀၀
မေ	၁၅,၅၀၀	၁၉,၅၀၀	၁၆,၄၄၄	၂၀,၀၀၀	၂၃,၆၀၀	၂၉,၁၁၁	၄၀,၂၂၂	၄၈,၈၃၃
ဇွန်	၁၅,၈၃၃	၁၉,၅၀၀	၁၇,၀၀၀	၁၉,၆၆၇	၂၄,၈၃၃	၃၁,၈၃၃	၃၆,၆၆၇	၆၀,၀၀၀
ဇူလိုင်	၁၇,၃၃၃	၁၉,၁၆၇	၁၇,၃၃၃	၁၉,၁၁၁	၂၅,၆၆၇	၃၈,၃၃၃		
ဩဂုတ်	၁၉,၃၃၃	၁၉,၀၀၀	၁၆,၂၅၀	၁၉,၆၆၇	၃၄,၅၈၃	၄၇,၅၀၀		
စက်တင်ဘာ	၁၇,၅၀၀	၁၈,၀၀၀	၁၃,၁၆၇	၁၉,၆၆၇	၃၁,၉၁၇	၅၀,၈၃၃		
အောက်တိုဘာ	၁၈,၆၆၇	၁၇,၅၀၀	၁၆,၀၀၀	၂၂,၀၀၀	၃၀,၀၀၀	၅၀,၃၃၃		
နိုဝင်ဘာ	၁၇,၅၅၆	၁၇,၁၆၇	၁၆,၂၀၀	၂၂,၁၆၇	၂၈,၇၅၀	၄၉,၆၆၇		
ဒီဇင်ဘာ	၁၉,၃၃၃	၁၉,၁၆၇	၁၆,၉၁၇	၂၀,၆၆၇	၂၈,၃၃၃	၅၂,၅၀၀		

အရင်းအမြစ်: ပွဲစား၊ ကုန်သည်၊ စက်ပိုင်များ မဟာကထိန်တော်အသင်း၊ မန္တလေး။